

KOMORNÍ LISTY

časopis soudních exekutorů

Časopis je zapsán do Seznamu recenzovaných
neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR.

II/2017
9. ročník

ROZHOVOR
S DANIELOU
ZEMANOVOU

EXEKUCE
SPOLEČNÉHO JMĚNÍ
MANŽELŮ
A OBRANA MANŽELA
POVINNÉHO

STANOVISKA

vydává Exekutorská komora
České republiky

Česká advokátní komora a EPRAVO.CZ uvádějí 13. ROČNÍK PRESTIŽNÍ CELOJUSTIČNÍ SOUTĚŽE

epravo.cz

Váš partner na cestě právem

Společně jsme založili tradici, kterou si právnický svět zaslouží!

Nominovat kandidáty může veškerá odborná veřejnost. Nominace jsou přijímány na www.pravnikroku.cz od 31. 5. 2017 do 31. 10. 2017.

Zde jsou k dispozici i podrobné instrukce k nominacím a nominační formulář. Informace o Právníkovi roku 2017 naleznete též na webových stránkách všech partnerů soutěže a ve všech právnických periodikách.

Ceny sv. Yva budou předány na slavnostním galavečeru se společenským programem v lednu 2018 v Brně. Pro rezervaci vstupenek a ubytování sledujte Bulletin advokacie č. 11/2017.

právník roku 2017

Stálé kategorie:

- Občanské právo (hmotné, procesní)
- Trestní právo (hmotné, procesní)
- Finanční právo
- Správní právo
- Insolvenční právo
- Právo informačních technologií
- Lidská práva a právo ústavní

Stálé kategorie se zvláštními kritérii:

- PRO BONO
- Talent roku
- Právnická síň slávy

Partneři soutěže:

- Soudcovská unie ČR
- Notářská komora ČR
- Exekutorská komora ČR
- Unie státních zástupců ČR
- Unie podnikových právníků ČR
- Jednota českých právníků
- Unie obhájců ČR

Mercedes-Benz

WI-ASS ČR s. r. o.
pojišťovna makléř

SKUPINA ČEZ

Praetor
advokátní systém pro digitál

euro

Glazok

T·M·LEWIN
LONDON

Synopsis

CODEXIS ADVOKACIE
PRÁVNICKÁ INFORMAČNÍ SYSTÉM

Vydavatelský a mediální podnik
Alibi Česká, s.r.o.

Alkohol.cz
Výrobce vína, destiláty a lihoviny

CEVROINSTITUT
[vysoká škola]

RENOMIA

RUPER

DeLonghi
Better Everyday

CHÂTEAU VALTICE
Vinná oblast Valtice, s.r.o.

SwissLife
Select

BARKER
TRADING CORPORATION SINCE 1880

SingleCase

MultiSport

WOMEN FOR WOMEN

Pro bemo alliance

EDITORIAL

Vladimír Plášil

viceprezident EK ČR

Vážení čtenáři, milé kolegyně, milí kolegové,

dostáváte do rukou nové číslo časopisu Komorní listy. Jistě jste na první pohled zaznamenali některé změny. Rád bych zdůraznil tu nejvýznamnější – nového nakladatele. Časopis převzala společnost Wolters Kluwer ČR, a. s., renomované nakladatelství a vydavatelství, které vydává celou řadu odborných periodik, například Bulletin komory daňových poradců či množství komentovaných zákonů a dalších právnických publikací. Současně došlo k částečné obměně redakční rady Komorních listů, a to v důsledku podaných rezignací některých jejích členů.

Prezidium EK ČR zastává názor, že již dlouhodobě zavedená tradice časopisu Komorní listy nás všechny zavazuje zamyslet se nad rozšířením jeho obsahu. Zřejmě by se nemělo jednat pouze o časopis zaměřený prioritně na problémy související s vymahatelností práva a exekucním řízením. Nepochybně velmi důležitým podnětem pro další zaměření časopisu je možnost publikace odborných názorů i z jiných oblastí platného práva, které nám mohou přdestřít nejenom tzv. „aktivní praktici“ z oblasti práva exekucního a insolvenčního. Určitě bychom měli stát o názory odborníků působících zejména jako pedagogové, advokáti, notáři či insolvenční správci, respektive soudci či státní zástupci. To samozřejmě nemůže bránit další publikační činnosti našich kolegů soudních exekutorů či jejich kandidátů a koncipientů. Určitý podíl na obsahu časopisu by měl být ponechán i segmentu interních otázek organizačních a vzdělávacích. Budeme se proto těšit na Vaše podněty a připomínky, abychom mohli velmi dobrou úroveň časopisu nadále průběžně rozvíjet.

Závěrem mi dovoluťe vyslovit upřímné poděkování a vysoké ocenění všem členům dosavadní redakční rady v čele s Mgr. Davidem Hozmanem. Bez jejich flexibility, nadšení a operativního myšlení by náš časopis nevznikl, ale ani se dále nerozvíjel do podoby odborného recenzovaného periodika. Věřte prosím, že Vaše zásluhy o založení Komorních listů budou trvalým příkazem pro zachování jejich odborné úrovně a čtenářské přitažlivosti.

Quod bonum, felix, faustum, fortunamque sit.

OBSAH

ROZHOVOR	6	U zavedení místní příslušnosti u mě mírně převažují pozitiva Rozhovor s Mgr. Danielou Zemanovou, prezidentkou Soudcovské unie ČR
ČLÁNKY	9	Provedení exekuce prodejem movitých věcí nacházejících se mimo území České republiky JUDr. Veronika Krbcová
	13	Exekuce společného jmění manželů a obrana manžela povinného Mgr. Rita Hrabalová
	20	Relativně neúčinné právní jednání v soudní praxi Mgr. Lucie Mrázková
	25	Náklady soudního exekutora v insolvenčním řízení s ohledem na vývoj soudní judikatury Mgr. Kamila Gáborová
ZE ŽIVOTA EXEKUTORA	29	Jeden rok mezi vámi JUDr. Ing. Martin Štika
Z HISTORIE	32	Stalo se... JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
JUDIKATURA	34	Z judikatury Ústavního soudu rubriku připravila Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
	38	Judikatura v exekučních věcech rubriku připravil Mgr. David Hozman
STANOVISKA	41	Stanoviska Komory rubriku připravila Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR
ZPRÁVY Z KOMORY	44	Profesní profily nových soudních exekutorů
RECENZE	47	Praktický komentář k občanskému soudnímu řádu a jiným předpisům civilního procesu prof. JUDr. Alena Winterová, CSc.

ABSTRAKTY

JUDr. Veronika Krbcová

Provedení exekuce prodejem movitých věcí
nacházejících se mimo území
České republiky

Autorka článku se věnuje tématu provedení exekuce prodejem movitých věcí se zaměřením na specifika, která přináší problematika movitých věcí registrovaných v rejstříku orgánu, který svou činnost vykonává na území České republiky, avšak fakticky se nacházejících mimo území České republiky. Podnětem ke zpracování tohoto článku byla skutečnost, že tato problematika dosud nebyla v odborné literatuře řešena, přestože se v exekuční praxi lze s obdobnými případy setkat. Cílem tohoto článku, jehož autorka vychází z praktických zkušeností, je poskytnout čtenářům popis vhodného postupu soudního exekutora při zajištění, zpeněžení a faktickém předání vydražiteli movitých věcí registrovaných u orgánu České republiky, avšak nacházejících se mimo naše území.

Mgr. Rita Hrabalová

Exekuce společného jmění manželů
a obrana manžela povinného

Novela exekučního řádu účinná od 1. 7. 2015 opět provedla řadu změn ohledně exekučního postihu společného jmění manželů a majetku manžela povinného, a to zejména za účelem sjednocení hmotného a procesního práva, které se touto problematikou zabývá. Jelikož autorka za dobu své praxe zaznamenává snahu zákonodárce nespočetnými novelami exekučního řádu upravit možnost postihu společného jmění manželů, případně i výlučného majetku nedlužného manžela, vnímá tak postih společného jmění manželů jako achillovu patu exekučního řízení a pokládá za nutnost tímto článkem zhodnotit především exekuční postih společného jmění manželů a výlučného majetku manžela povinného, samotné postavení manžela povinného v exekučním řízení a s tím spojenou možnost obrany s ohledem na aktuální právní úpravu, jak ji přinesla novela exekučního řádu a občanského řádu zákonem č. 139/2015 Sb., při komparaci s právními úpravami minulými a judikaturou.

Mgr. Lucie Mrázková

Relativně neúčinné právní jednání
v soudní praxi

Tato odborná práce se zabývá problematikou relativně neúčinného právního jednání se zaměřením na dopad do exekučního řízení. Práce vychází z platné zákonné úpravy a v závěru obsahuje i úvahy de lege ferenda. Jejím cílem je zhodnotit možnost použití dosavadní judikatury týkající se relativní neúčinnosti právních jednání i po přijetí nového občanského zákoníku. Zmíněn je i institut oznámení o výhradě práva dovolat se neúčinnosti právního jednání, který byl do exekučního řádu přijat na základě zákona č. 303/2013 Sb. Dále je nastíněn postup věřitelů při zahájení exekuce na ušlý majetek, který byl převeden úspěšně odporovaným právním jednáním dlužníka na nabyvatele, a výklad pojmu prospěchu z relativně neúčinného právního jednání.

Mgr. Kamila Gáborová

Náklady soudního exekutora
v insolvenčním řízení s ohledem
na vývoj soudní judikatury

Práce se věnuje problematice nákladů soudního exekutora v insolvenčním řízení. Nejprve se práce soustředí na uplatňování nákladů exekuce v případě, kdy soudní exekutor v průběhu exekučního řízení nevymohl ničeho. Následně je v práci řešena otázka odpočtu nákladů exekuce z vymoženého, avšak doposud nevyplaceného plnění, které bylo vymoženo v rámci exekuce, a jeho vyplacení jako zbylé části do insolventního řízení, a to vše s ohledem na vývoj rozhodovací praxe soudů, judikatury.

U ZAVEDENÍ MÍSTNÍ PŘÍSLUŠNOSTI U MĚ MÍRNĚ PŘEVAŽUJÍ POZITIVA

připravil
Mgr. Jan Januš

rozhovor
s Mgr. Danielou Zemanovou
prezidentkou
Soudcovské unie ČR
a soudkyní Nejvyššího
správního soudu

„Místní příslušnost by z hlediska soudů umožnila lepší přehled o činnosti jednotlivých exekutorů a i výkon dohledu, který mají předsedové soudů provádět. Vyřešilo by to i problémy s činností několika obřích exekutorských úřadů. Nezpochybňuji to, že exekutor je podnikatel, musí se chovat tržně a zajistit finančně chod svého úřadu,“ říká v rozhovoru Mgr. Daniela Zemanová, prezidentka Soudcovské unie.

V jaké kondici je podle Vás současné právo a legislativa?

Právní řád je nepřehledný, přestává být srozumitelný i pro odborníky. Z legislativy bych mohla hodnotit pouze návrhy z oblasti justice a to by byl chmurný začátek rozhovoru. Lékař by našemu právnímu řádu pravděpodobně doporučil zhubnout a udělat si v sobě pořádek. Dobrá rada, těžká realizace. Většinu pacientů se to nepodaří...

Tedy ani kdyby začala ona „lčba“ právního řádu, nemusela by být úspěšná?

V lékařské oblasti záleží úspěšnost na lékaři a pacientovi. U práva se samozřejmě nedá čekat, že si bude samo chránit svoji kondici, bránit se před neuváženými nebo zbytečnými zásahy. Takže léčba stavu, který označujeme za nevyhovující, je jen na nás – na zákonodárné moci

i celé společnosti. Společnost by neměla vyžadovat změnu zákona při každém ojedinělém problému, zákonodárci a předkladatelé zákonů by museli vyvinout velkou snahu, aby právní řád očistili.

Patrně je tedy nutné se zaměřit jen na určité konkrétní věci. Jaká jsou nejdůležitější právní témata dneška pohledem prezidentky Soudcovské unie?

Obecně je zásadní téma srozumitelnosti práva pro společnost, pro každého neprávnicka. Chce-li stát, aby občané právo dodržovali a neporušovali ho, musí mu rozumět. Zdaleka ne vše lze svést na složitost společnosti a vzájemných vztahů. Velkým dluhem v oblasti práva je v této souvislosti funkční úprava bezplatné právní pomoci.

Z pohledu soudců je nutné změnit procesní předpisy upravující řízení před soudy – trestní i civilní. Jsou zastaralé, řízení podle nich je nepružné, zdlouhavé, zatížené mnoha formalitami, které účastníkům řízení nic nepřinášejí.

Myslíte si, že je reálné, že by se v dohledné době procesní kodexy změnilo?

Změna procesních kodexů vyžaduje odpovědný a odborný přístup a zejména čas. Bohužel většinou je příprava a schválení takových kodexů podmíněna délkou volebního období jedné vlády. Máme před sebou jeho začátek, takže určitá naděje tu je.

Jaký máte názor na vzájemnou prostupnost právnických profesí?

V určité míře tu vzájemná prostupnost příslušníků právnických profesí vždy byla a bude, je to zcela logické. Délka aktivní pracovní činnosti se prodlužuje a změny v jejím průběhu pomáhají odolávat vyčerpání, apatii a nezdravým stereotypům. Soudcovská unie pořádala v listopadu loňského roku diskuzi zaměřenou na tuto oblast. Zúčastnili se jí zástupci různých právnických profesí a měli odpovědět na otázky, zda a za jakých okolností by příslušníci jejich stavu měli zájem stát se soudci či jinak změnit své zaměření a postavení. Znovu jsme se přesvědčili o tom, že pro mnoho případných zájemců je velkou překážkou neexistence úpravy pro vstup do soudnictví. A pro soudy je naopak problém jmenovat doživotně soudcem osobu, o které nemají žádné relevantní informace. Tyto problémy je třeba řešit.

Měli by se ze soudců stávat exekutoři a naopak?

Proč ne? Nevidím žádné zjevné překážky, které by tomu bránily. Je třeba mít dobře upravená pravidla pro vstup do obou profesí, která by zamezila přijetí osob, které v minulosti morálně či jiným podobným způsobem závažně selhaly, ale to platí u prostupnosti u všech profesí, nejen soudců a exekutorů.

Justici v poslední době hýbe otázka takzvaných akademických soudců. Jaký máte na tento institut názor?

Předpokládám, že tím jsou myšleni akademici, kteří by se měli stát soudci. Je těžké na tuto otázku odpovědět stručně a výstižně. Dovolím si to trochu upřesnit a zúžit: diskuse v minulých týdnech probíhala o tom, zda se má stát akademik soudcem Nejvyššího soudu. Tím by se měla stát vždy pouze výjimečná osobnost, která své kvality – odborné i lidské – projevila v průběhu své profesní dráhy. U odborníků – nesoudců není jednoduché posoudit, zda přednosti takového uchazeče budou při činnosti soudce přínosem. Některé vlastnosti, které vynesou právníka v akademickém prostředí do nebe, mohou být pro soudce přítěží. Ale to neznamená, že by na Nejvyšší soud neměli přicházet kvalitní odborníci z ostatních právnických profesí. Jen objasňuji úskalí, která to s sebou přináší. Pochybnosti mohou rozptýlit rozumná pravidla, podle kterých bude Nejvyšší soud postupovat při výběru svých soudců jak zevnitř soudnictví, tak zvenku.

Spolupracuje Soudcovská unie s Exekutorskou komorou? Jakým způsobem?

Považuji naši spolupráci za dobrou a také za nezbytnou. Úkony soudního exekutora jsou považovány za úkony soudu, již z této podstaty musí soudci a exekutoři spolupracovat. Soudcovská unie sleduje legislativní návrhy v oblasti exekucí, diskutujeme o nich vzájemně se zástupci Exekutorské komory a snažíme se nalézat a prosazovat společná řešení. V minulém roce jsme se snažili podpořit exekutory při jednáních o výši tarifu, protože navrhovaná opatření podle našeho názoru nebyla odůvodněná a vyvážená.

Na čem by obecně mohli zástupci jednotlivých profesních komor spolupracovat?

Vzájemná spolupráce zástupců právnických profesí je velmi důležitá. Máme společné problémy, ale každý se na ně díváme z jiného úhlu a prostředí. Pokud se tedy vzájemně shodneme na nějakém řešení, je to záruka, že bude funkční. Měli bychom se vzájemně upozorňovat na nedostatky právní úpravy, ale i její aplikace, tedy například na nejednotnost judikatury. Prostor pro spolupráci vidím i při přímočavě uchazečů jednotlivých profesí a při vzdělávání.

Jak by měli mezi sebou komunikovat?

Slušně a věcně, a pokud možno, tak alespoň občas osobně. Každý právník řeší nedostatek času, ale osobní kontakt je stále ještě v některých situacích nenahraditelný. Bylo by jistě dobré zřídit systém vzájemné výměny informací. Brzy se vymění vedení téměř všech profesních komor, s výjimkou Notářské komory, takže je to dobré téma pro jejich nové představitele.

V poslední době se často řeší, zda se mohou soudci scházet s advokáty. Mohou ale soudci takto komunikovat s exekutory a chodit spolu například na oběd?

Někdy ano a někdy ne. Téma vzájemných setkání soudců s ostatními právníckými profesemi bývá nevhodně zesměšňováno a degradováno, a to nejen zástupci médií, ale i právníky samotnými. To považuji za nevhodné, odvádí to pozornost od podstaty problému. A tou je výklad povinností soudce popsaných zákonem o soudech a soudcích – soudce si ve svém osobním životě nesmí počínat tak, aby jeho jednání ohrožovalo či narušovalo důvěru v nezávislé, nestranné a spravedlivé rozhodování soudů. Je jasné, že je to velmi obecné ustanovení a může pod ně spadat nevyčísitelné množství různých typů jednání. Je správné a důležité, abychom diskutovali o tom, jaké jednání uvedené pochybnosti vzbuzuje. Vznášení těchto otázek je prospěšné a přemýšlení nad nimi ještě více. Soudce samozřejmě může chodit na oběd se svým kamarádem advokátem či exekutorem a vést plnohodnotný společenský život. Ale musí uvažovat o tom, jestli neexistují skutečnosti, kvůli kterým by společnost jejich vzájemným kontaktům mohla přisuzovat jiný motiv, než je setkání kamarádů. Je povinností soudce, aby nad tím přemýšlel, vyhodnocoval případné pochybnosti a tvořil si na ně svůj názor. A musí to dělat stále, po celou dobu své činnosti. Funkce soudce s sebou přináší kromě výhod i omezení, která se projevují i v osobním životě – tak to je a musí být. Soudci by měli být připraveni na to, že se veřejnost zajímá i o jejich osobní kontakty. Samozřejmě to musí být v přiměřené míře a bez úmyslu soudce diskreditovat či jinak poškodit.

Exekucím se odborně nevěnujete, přesto, jaký máte názor na otázku zavedení místní příslušnosti exekutorů?

Zavedení místní příslušnosti pro exekutory má svá pro a proti a u mě mírně převažují pozitiva. Z hlediska soudů by to umožnilo lepší přehled o činnosti jednotlivých exekutorů a i výkon dohledu, který mají předsedové soudů provádět. Vyřešilo by to i problémy s činností několika obřích exekutorských úřadů. Nezpochybňuji to, že exekutor je podnikatel, musí se chovat tržně a zajistit finančně chod svého úřadu. Oprávněný je jeho klient. Na druhé straně je „prodlouženou rukou soudu“, má svěřeny kompetence, které původně vykonával soud. Nad klientským vztahem k oprávněnému musí být povinnost řídit se zákonem. Pokud by oprávněný po exekutorovi vyžadoval postup, který je v rozporu se zákonem, nesmí mu vyhovět. Praxe ukazuje, že v podmínkách některých velkých exekutorských úřadů, které se postupně staly závislými na několika věřitelích, tato pravidla nejsou

respektována. Proto bych byla pro zavedení určité formy místní příslušnosti.

A pokud jde o rovněž často probíranou otázku jejich tarifu?

Neumím a nechci hodnotit konkrétní částky. Ale Soudcovská unie dlouhodobě zastává názor, že výše odměn soudních exekutorů nesmí vyvolávat pochybnosti o jejich nezávislosti. Jsem přesvědčena, že samotné snížení tarifu bez provedení dalších opatření neřeší problémy exekučního řízení.

Soudcovskou unii čekají na podzim volby. Budete se ucházet o další mandát?

Ještě to zvažuji.

Pokud ano, s jakými tématy budete kandidovat? Co byste chtěla v dalším funkčním období prosadit?

Podle mého názoru jakýkoliv prezident Soudcovské unie musí prosazovat dlouhodobé záměry SU, které se zatím nepodařilo realizovat. Je jich bohužel hodně, byly popsány mnohokrát. Nad těmi konkrétními stojí změna systému státní správy soudů – zřízení Nejvyšší rady soudnictví. Bez jejího zřízení nelze vyřešit většinu koncepčních problémů soudů. Považovala bych za svůj úkol toto vysvětlit a přesvědčit odbornou i laickou veřejnost, že tuto změnu potřebují zejména účastníci řízení. Z oblasti pracovních podmínek soudců bych se soustředila na jejich zabezpečení při odchodu z funkce, které je u nás suverénně nejnižší v Evropě. S tím souvisí téma emeritních soudců. Velkým tabu, které považuji za nutné odstranit, je otázka psychické zátěže při výkonu funkce soudce, její následky a nutná prevence.

Jaké agendě se nejčastěji věnujete na Nejvyšším správním soudu?

Nemáme specializace, takže všem správním agendám. Jsem také členkou volebního senátu, který rozhoduje ve věcech politických stran, voleb a o místních referendech.

A na závěr celý rozhovor trochu odlehčeme. Co Vás baví mimo právo? Čemu se ráda věnujete ve volném čase?

Nemám žádné originální koníčky, kterými bych mohla překvapit. Baví mě v podstatě cokoliv, při čem mohu trávit čas společně s mými dětmi a přáteli. A čím dál víc mě baví ve volném čase nedělat vůbec nic. V tom se neustále a výrazně zlepšuji.

PROVEDENÍ EXEKUCE PRODEJEM MOVITÝCH VĚCÍ NACHÁZEJÍCÍCH SE MIMO ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

JUDr. Veronika Krbcová

exekutorská kandidátka
soudního exekutora JUDr. Milana Suchánka
Exekutorský úřad Praha 9

Úvod

Prodej movitých věcí ve vlastnictví povinného je jedním ze zákonných způsobů provedení exekuce, jež jsou taxativně vypočteny v zákoně č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů (dále jen „exekuční řád“), a jimiž lze dosáhnout uspokojení peněžité pohledávky oprávněného. Tento specifický způsob provedení exekuce je podle současné právní úpravy aplikovatelný za předpokladu, že se nepodaří uspokojit pohledávku oprávněného příkazním pohledávkou z účtu u peněžního ústavu, eventuálně z účtu manžela povinného u peněžního ústavu, příkazním jiné peněžité pohledávky s výjimkou pohledávky z penzijního připojištění nebo doplňkového penzijního spoření, postížením jiných majetkových práv, srážkami ze mzdy a jiných příjmů, správou nemovité věci nebo pozastavením řídičského oprávnění.¹

Provedení exekuce prodejem movitých věcí povinného, v praxi nazývané jako mobiliární exekuce, se může zdát jako snadný způsob upokojení pohledávky oprávněného, když pro její uspokojení nestačí předchozí zákonné způsoby provedení exekuce. Vykonavatel soudního exekutora při provádění mobiliární exekuce navštíví povinného v místě jeho bydliště či v místě jeho sídla, anebo na jiném místě, kde se nachází věci povinného, a provede soupis movitých věcí. Důležitým faktorem přitom je skutečnost, že při sepisování věcí vykonavatel vychází z vyvratitelné právní domněnky, že ten, kdo věci fakticky ovládá, je také jejich vlastníkem. Není-li tomu tak, pak je na povinném, respektive na osobě, které svědčí právo k věci, aby se proti soupisu takové věci bránila a podala u soudního

¹ Viz § 58 odst. 2 zákona č. 120/2001 Sb., exekuční řád, v platném znění.

exekutora v zákonné lhůtě návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu. Netřeba zdůrazňovat, že nejen movité věci nacházející se v místě bydliště či sídla povinného, ale i takové věci, u nichž je údaj o vlastnictví povinného znám z rejstříku, případně seznamu, zřízeného ze zákona nebo jiné evidence vedené v souladu se zákonem, lze pojmout do soupisu.²

S provedením exekuce prodejem movitých věcí povinného je však spjata celá řada problémů, ať už je to často až tristní hodnota movitých věcí ve vlastnictví povinného, která nemusí vystačit ani na pokrytí nákladů exekuce, anebo administrativní zatížení spojené s vyřizováním návrhů povinných či třetích osob na postup exekutora či na vyloučení sepsaných věcí z výkonu. Jsou to právě exekuce prodejem movitých věcí, které jsou v posledních letech častým předmětem zájmu médií, zejména v souvislosti s případy, kdy exekutor pojme do soupisu věci ve vlastnictví třetích osob, které bývají touto praxí značně rozhořčeny a pobouřeny. Faktem je, že při provedení mobiliární exekuce se povinný dostává do přímého kontaktu se soudním exekutorem či jeho zaměstnanci a může dojít k zásahu do soukromí povinného. Na druhou stranu je však potřeba zdůraznit, že z pohledu oprávněného se jedná o velice vítaný způsob exekuce, který považuje za efektivní způsob k rychlému uspokojení své pohledávky právě s ohledem na přímý kontakt s povinným při jeho provedení.

Majetek dlužníků registrovaný na území České republiky nacházející se za hranicemi

Při provádění exekuce prodejem movitých věcí není výjimkou, že se povinný ve snaze zabránit provedení exekuce prodejem svého movitého majetku snaží tento majetek zapírat, skrývat či jej odvézt za hranice území České republiky. A právě majetek dlužníků registrovaný na území České republiky, který se však fakticky nachází v zahraničí, je problémovým aspektem, který trápí řadu věřitelů, kteří se obrací o pomoc na soudní exekutory. Jak tedy může exekutor v takovém případě postupovat? Končí pro něj možnost provedení exekuce prodejem movité věci povinného nacházející se za hranicemi našeho území a má věřitele odkázat na vykonavatele práva v zahraničí, anebo proces zpeněžení takové věci lze provést a dokončit? Stojíme před otázkou, která není zákonem zcela vyřešena, avšak při podrobném rozboru jednotlivých právních předpisů, zákonných ustanovení či judikatury nelze striktně zamítnout možnost provedení takové exekuce, ba naopak. Bez debat zůstává movitý majetek povinného, který je registrovaný v zahraničí

a v zahraničí se také nachází. Co však v případě, že movitý majetek povinného je registrovaný na území České republiky a v zahraničí je povinným pouze užíván?

Na soudního exekutora se obrací oprávnění ve snaze vynaložit maximální úsilí, aby se domohli svého práva na povinném. Dejme tomu, že takový oprávněný soudnímu exekutorovi oznámí, že je mu známo, že povinný vlastní movitý majetek, tento majetek oprávněný řádně označí a navrhne soudnímu exekutorovi provedení exekuce prodejem tohoto movitého majetku. A dejme tomu, že tímto movitým majetkem je námořní jachta, která se nachází v jednom z přístavů na území Chorvatské republiky a kterou zde povinný užívá pro své účely.

Jak může exekutor v takovém případě postupovat?

Každý ze současných 154 soudních exekutorů je oprávněn vykonávat svou činnost na území celé České republiky. V případě, že v průběhu exekučního řízení exekutor zjistí, že povinný vlastní majetek v zahraničí, pak má dvě možnosti. Jednak může věřitele poučit o možnosti požádat o provedení exekuce zahraniční exekutory či jiné vykonavatele práva prostřednictvím českých soudů, anebo využije svého práva a požádá o součinnost příslušné orgány, u nichž se lze důvodně domnívat, že mohou vést ve své evidenci předmětnou movitou věc. V případě námořní jachty se tak jedná o součinnost Námořního úřadu České republiky. Pakliže Námořní úřad České republiky soudnímu exekutorovi poskytne součinnost a uvede, že námořní jachtu registruje ve své databázi jako majetek povinného, máme movitou věc, u níž je údaj o vlastnictví povinného znám z rejstříku ve smyslu § 327a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, a je tak zcela namísto pojmout tuto movitou věc do soupisu.

Po zahájení exekučního řízení a poté, co je soudní exekutor řádně pověřen provedením exekuce, k návrhu oprávněného za součinnosti Námořního úřadu České republiky³ pojme do soupisu námořní jachtu ve vlastnictví povinného registrovanou u Námořního úřadu České republiky na základě rejstříkového listu, kterým Ministerstvo dopravy České republiky udělilo povinnému jako výlučnému vlastníkovému tohoto plavidla právo plout pod vlajkou České republiky⁴ a potvrdilo, že uvedené námořní plavidlo je zapsáno v Námořním rejstříku České republiky. Z informací poskytnutých oprávněným je exekutorovi známo, že se tato námořní jachta nachází v nejméně jmenovaném přístavu na území Chorvatské republiky. Za

² Viz § 327a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

³ Viz § 327a odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

⁴ Viz § 4 zákona č. 61/2000 Sb., o námořní plavbě, v platném znění.

této situace se soudní exekutor obrátí o pomoc na Ministerstvo spravedlnosti České republiky, které požádá o informaci, jakým způsobem lze nařídít a provést výkon rozhodnutí na území Chorvatské republiky v souladu s platnými právními předpisy daného státu. Odpovědí exekutorovi je však jen zaslání odkazu na evropský portál e-justice s upozorněním, že zde lze dohledat základní informace o výkonu rozhodnutí v jednotlivých členských státech, avšak informace o chorvatském právu zde dostupné nejsou.

Oprávněného coby netrpělivého věřitele, který očekává bezodkladné provedení exekuce, soudní exekutor náležitě poučí o tom, že v případech, kdy je oprávněnému známo, že jeho dlužník vlastní majetek mimo území České republiky, má možnost postupovat v souladu s mezinárodními úmluvami upravujícími uznání a vykonatelnost cizích rozhodnutí.⁵ Rovněž oprávněného upozorní, že na Chorvatskou republiku se vztahuje dvoustranná mezinárodní smlouva,⁶ dle níž smluvní strany za podmínek stanovených v této Smlouvě uznávají a vykonávají na svém území rozhodnutí vydaná na území druhé smluvní strany, a to rozhodnutí rozhodčích orgánů, jakož i smíry před nimi uzavřené,⁷ a poučí ho, jakým způsobem postupovat při podání návrhu na uznání a povolení výkonu rozhodnutí. Namísto je rovněž náležité poučení oprávněného o tom, že také v Chorvatské republice lze podat exekuční návrh, přičemž výkon rozhodnutí se na jejím území řídí zákonem publikovaným v úředním věstníku pod č. 88/2005, exekuční řád.⁸ Z pohledu soudního exekutora bychom tak po učinění těchto kroků mohli považovat celou věc za uzavřenou s tím, že exekutor se v dalším řízení bude věnovat ostatním způsobům provedení exekuce.

Přesto se však exekutor znovu obrátí s žádostí o součinnost na Ministerstvo dopravy České republiky, odbor plavby, Námořní úřad, které mu sdělí, že námořní jachta, jejímž výhradním vlastníkem a rovněž provozovatelem je povinný, je registrovaná v České republice, a má tak právo plout pouze pod českou vlajkou, a že není možné, aby toto plavidlo bylo současně registrováno v jiném státě.

S ohledem na shora uvedené a s poukazem na § 327a odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, vyzve exekutor povinného, aby tuto sepsanou movitou věc

bezodkladně odevzdal. Naprosto předvídatelně exekutor neočekává, že by povinný dobrovolně odevzdal námořní jachtu, když převoz takové movité věci není snadnou záležitostí, ba naopak záležitostí nákladnou, avšak ne zcela nemožnou, když mezi Chorvatskem a Českou republikou naprosto běžně funguje přeprava mnohem rozměrnějších nákladů. Zcela logicky povinný namítá, že náklady vynaložené na přepravu plavidla do České republiky by byly z pohledu potenciálního zpeněžení plavidla vynaloženy marně, neboť plavidlo je určeno pro mořskou plavbu a potenciální zájemce by plavidlo musel přepravit zpět na moře, a náklady na takovou přepravu vynaložené by tak snížily cenu, za níž je plavidlo zpeněžitelné v České republice. Současně povinný podá návrh na částečné zastavení exekuce co do prodeje své námořní jachty nacházející se mimo území České republiky. Exekuční soud však po právním posouzení věci dospěje k závěru, že návrh povinného na částečné zastavení exekuce není důvodný, a uvede, že má za to, že objektivně lze předmětné plavidlo přepravit z Chorvatska do České republiky a realizovat jeho zpeněžení. Současně exekuční soud poukáže na skutečnost, že povinný neuvedl ani neprokázal žádné právně relevantní skutečnosti, které by bránily vykonatelnosti uvedeného exekučního příkazu postihujícího jeho movité věci.

Exekutor se tak dostává do situace, kdy má v soupisu pojatou movitou věc registrovanou v České republice, která se však nachází mimo území České republiky. Jako problémový aspekt v daném případě se může jevit povinnost exekutora umožnit případnému vydražiteli řádné převzetí vydražené movité věci a do popředí se dostává otázka, jakým způsobem může exekutor předejít případným problémům, které by mohly vzniknout vydražiteli s převzetím námořní jachty v chorvatském přístavu.

Námořní jachta není movitou věcí, jejíž cenu by bylo možné určit odhadem, a proto exekutor rozhodne o příbrání znalce s osvědčením v oboru doprava, ekonomika (odvětví ceny a odhady), strojírenství, se zvláštní specializací pro odhady prostředků dopravy vodní, kterému uloží, aby ocenil námořní jachtu povinného, a to obvyklou cenou podle zvláštního právního předpisu.⁹ Ustanovenému znalci se podaří při zpracování znaleckého posudku zjistit o námořní jachtě informace přímo od jejího výrobce, setká se s lidmi, kteří se v této konkrétní jachtě plavili a její vnitřní vybavení mu tak zevrubně popíší. Současně se znalec zkontaktuje přímo s povinným, kterého požádá o možnost osobní prohlídky námořní jachty za účelem provedení řádného ocenění. Na základě této žádosti povinný kontaktuje chorvatský přístav, v němž je zakotvena jeho jachta, za účelem

⁵ Nutno upozornit zejména na Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1215/2012 ze dne 12. prosince 2012 o příslušnosti a uznávání a výkonu soudních rozhodnutí v občanských a obchodních věcech.

⁶ Vyhláška č. 207/1964 Sb. ministra zahraničních věcí o Smlouvě mezi Československou socialistickou republikou a Socialistickou federativní republikou Jugoslávií o úpravě právních vztahů ve věcech občanských, rodinných a trestních ze dne 19. 11. 1964.

⁷ Viz čl. 50 odst. 1 písm. c) vyhlášky č. 207/1964 Sb., v platném znění.

⁸ Dostupné na: https://e-justice.europa.eu/content_member_state_law-6-HR-cs.do?clang=sk; [online] [cit. 22. 5. 2017].

⁹ Viz § 2 odst. 1 zákona č. 151/1997 Sb., o oceňování majetku a o změně některých zákonů (zákon o oceňování majetku), v platném znění.

oznámení plánované návštěvy jeho jachty znalcem ustanoveným soudním exekutorem a jejího zpřístupnění. Následně však v průběhu řízení vyjde najevo, že chorvatský přístav neumožní zpřístupnění jachty znalci, dokud nebudou uhrazeny nedoplatky, které zde povinný má. Fakticky se jedná o náklady za kotvení jachty, za její vyzdvižení do suchého kotviště, za umytí tlakovou vodou a za částečnou opravu hlavního motoru. Ustanovený znalec však exekutorovi oznámí, že disponuje dostatečnými podklady pro určení odhadní ceny námořní jachty a vyčíslení dluhů váznoucích na této jachtě, včetně aktuálních fotografií předmětné námořní jachty poskytnutých povinným, čímž exekutora přesvědčí o tom, že faktická návštěva jachty není nezbytně nutná k provedení řádného ocenění.

Prodej věci v dražbě

Jak známo, sepsané movité věci se prodají v dražbě. Dražební vyhláškou, jíž exekutor mimo jiné určí termín k dražbě námořní jachty, současně upozorní případné držitele na skutečnost, že dražená movitá věc se nachází v zahraničí, a uvede přesnou adresu přístavu, v němž je jachta zakotvena, dále upozorní dražitele na dluhy váznoucí na dražené movité věci. Protože však tyto dluhy souvisí s draženou námořní jachtou a přechází na vydražitele, rozhodne exekutor, že zohlední tuto skutečnost v dražební vyhlášce, a určí, že částka rozhodná pro stanovení výše nejnižšího podání se poníží o částku vyčíslenou na dluhy povinného. Případný vydražitel tak je srozuměn s tím, že vydražením námořní jachty mu vzniká povinnost uhradit dluhy na námořní jachtě v chorvatském přístavu. Současně je srozuměn s tím, že námořní jachtu jako vydražitel musí převzít právě v tomto chorvatském přístavu. Po řádném skončení dražby námořní jachty udělí exekutor příklep vydražiteli, který učinil nejvyšší podání.¹⁰ Vydražitel nejvyšší podání bezodklad-

ně uhradí a v zákonné lhůtě jednoho měsíce po doplacení nejvyššího podání nemovitou věc osobně v chorvatském přístavu převezme.¹¹

Za účelem bezproblémového převzetí vydražené námořní jachty požádá exekutor náhodně vybraného tlumočnicka do jazyka chorvatského zapsaného v seznamu znalců a tlumočníků vedeném Ministerstvem spravedlnosti České republiky o překlad potvrzení o udělení příklepu společně s přípisem, v němž exekutor oznámí změnu vlastnického práva k vydražené jachtě z povinného na vydražitele. Tento překlad s tlumočnickou doložkou¹² exekutor bezodkladně poskytne vydražiteli a rovněž jej odešle na adresu chorvatského přístavu, v němž se námořní jachta nachází. O udělení příklepu je dále bezodkladně informováno Ministerstvo dopravy České republiky, odbor plavby, Námořní úřad, které zajistí provedení změny vlastnického práva ve své evidenci.

Celý proces prodeje movité věci povinného, jak byl shora popsán, tak autor článku považuje za naprosto zákonný, a to i přesto, že movitá věc se fakticky nacházela mimo území České republiky, když se jednalo o movitou věc registrovanou v rejstříku orgánu, který svou činnost vykonává na území České republiky. Nutno poukázat na otázku, která v této souvislosti vyvstává na mysl, a to zda by nebylo vhodné, aby zákonodárce tento problémový aspekt zanesl do právních předpisů, které by poskytovaly soudnímu exekutorovi a rovněž oprávněným vyšší právní jistotu při provedení exekuce.

Cílem článku bylo popsat problematiku realizace prodeje movitých věcí povinného v exekuční dražbě, konkrétně movitých věcí nacházejících se mimo území České republiky. Při popisu celého procesu autorka vycházela z vlastní praktické zkušenosti a snažila se upozornit na problémové aspekty s tím související, jako například zajištění movité věci či faktické předání movité věci vydražiteli.

¹⁰ Pro úplnost je potřeba uvést, že příklep udělený v dražbě movitých věcí není soudním rozhodnutím. Jde o úkon soudu, respektive soudního exekutora, jímž se potvrzuje, který z dražitelů se stal vydražitelem, a že má pro to právo na nabytí věci za jím učiněné nejvyšší podání. Viz DRÁPAL, L. BUREŠ, J. a kol. *Občanský soudní řád II. Komentář*. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, s. 2201.

¹¹ Viz § 329 odst. 8 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, v platném znění.

¹² Viz § 14 vyhlášky č. 37/1967 Sb., k provedení zákona o znalcích a tlumočnících, v platném znění.

EXEKUCE SPOLEČNÉHO JMĚNÍ MANŽELŮ A OBRANA MANŽELA POVINNÉHO

Mgr. Rita Hrabalová

exekutorská koncipientka
soudního exekutora JUDr. Juraje Podkonického, Ph.D.
Exekutorský úřad Praha 5

Společné jmění manželů a jeho exekuční postih

Na základě rekonstrukce soukromého práva zákonem č. 89/2012 Sb. účinném od 1. 1. 2014¹ se koncepčně změnil rozsah společného jmění manželů (dále jen „SJM“) a zejména se posílilo postavení věřitele vůči dlužnému manželovi. Nejenže nově do SJM patří i dluhy převzaté za trvání manželství², ale v předchozí úpravě zcela absentovala hmotněprávní úprava uspokojení věřitele z majetku v SJM při výkonu rozhodnutí³, proto nelze než kladně nahlížet na ustanovení § 731 a § 732 občanského zákoníku, které jednak přináší zákonnou ochranu věřitele při vymožení dluhu jen jednoho z manželů vzniklého za trvání SJM, ale zároveň i při vymožení dluhu, jež vznikl před manželstvím. Pokud vznikl dluh jen jednoho z manželů za trvání SJM, při exekuci se lze uspokojit z celého SJM. Avšak jde-li o dluh jen jednoho z manželů vzniklý před uzavřením manželství, může být společné jmění manželů postiženo jen do výše, již by představoval podíl dlužníka, kdyby bylo SJM zrušeno a vypořádáno dle § 742 občanského zákoníku (dále jen „vypořádací podíl“).

Takto se zákonodárci podařilo výstižně nastolit pravidla pro uspokojování věřitele dlužného manžela z majetku v SJM i pro dluhy vzniklé před uzavřením manželství, které se v mnohých případech v řízeních před účinností občanského zákoníku staly nevymahatelnými důsledkem uzavření manželství povinného a s tím spojeným skrýváním majetku dlužníka například na účtech

¹ Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“).

² § 710 občanského zákoníku.

³ Termín „výkon rozhodnutí“ obsažený v § 731 občanského zákoníku zahrnuje i exekuci, proto dále v tomto spojení bude užit termín „exekuce“. Blíže viz HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975)*. Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 287.

manžela povinného či z důvodu nemožnosti postihnout ten majetek, který by nebýt vzniku SJM povinný nabyt od svého výlučného vlastnictví (movité věci). Odrazem této hmotněprávní možnosti postihu SJM byla nutnost také novelizovat i procesněprávní předpisy ohledně výkonu rozhodnutí a exekuce těchto dluhů. Vzhledem k subsidiárnímu použití občanského soudního řádu⁴ v exekuci⁵ se procesněprávní úprava postihu majetku v SJM od 1. 1. 2014 novelizovala již několika předpisy⁶.

Nejprve je třeba uvést, jaký tu byl procesněprávní stav do 31. 12. 2013. V řízeních zahájených do 31. 12. 2012 bylo možné přistoupit k postihu SJM v případech, že dluh vznikl za trvání manželství, přičemž soudní exekutor vycházel ze zákonné rozsahu SJM, aniž by zkoumal jeho modifikaci smlouvou či rozhodnutím soudu.⁷ V řízeních zahájených od 1. 1. 2013 soudní exekutor nově⁸ mohl postihnout i výlučný majetek manžela povinného⁹, ale opět pouze pro dluhy povinného, které vznikly za trvání SJM. Novelty OSŘ a EŘ¹⁰ účinné od 1. 1. 2014 reagovaly v § 262a odst. 1 OSŘ a v § 42 odst. 1 EŘ právě na § 732 občanského zákoníku, který zavedl možnost postihu SJM i pro dluhy vzniklé jen jednomu z manželů před uzavřením manželství. Postih výlučného majetku manžela povinného zůstal nezměněn s tím rozdílem, že v rámci novelizace EŘ zákonem č. 303/2013 Sb. byl do exekučního řádu vtělen bod 2. čl. LII. přechodných ustanovení¹¹, který zpětně umožnil v řízeních zahájených před 1. 1. 2013 postih výlučného majetku manžela povinného pro dluh vzniklý před manželstvím jen jednomu z manželů. V řadě řízení, bez ohledu na jejich zahájení, tak došlo od 1. 1. 2014 k exekučnímu postihu výlučného manžela povinného, například ve formě srážek ze mzdy.

⁴ Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „OSŘ“ nebo „občanský soudní řád“).

⁵ § 52 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

⁶ Zákonem č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony, zákonem č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva, zákonem č. 139/2015 Sb., op. cit.

⁷ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád*. Komentář. 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2013, s. 239–240.

⁸ Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963, občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony.

⁹ Srážkami ze mzdy nebo jiného příjmu manžela povinného, přikázáním pohledávky manžela povinného z účtu u peněžního ústavu, přikázáním jiné peněžitě pohledávky manžela povinného nebo postížením jiných majetkových práv manžela povinného.

¹⁰ Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „EŘ“ nebo „exekuční řád“).

¹¹ Exekuční příkaz vydaný po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. v řízeních zahájených před nabytím účinnosti zákona č. 396/2012 Sb. se řídí zákonem č. 120/2001 Sb., ve znění účinném po dni nabytí účinnosti zákona č. 396/2012 Sb.

Nastalý stav rozvířil řadu negativních ohlasů a spekulací ohledně ústavnosti přechodného ustanovení nejen ze strany dotčených účastníků řízení, ale i samotné justice, což vedlo Okresní soud v Karviné k podání návrhu na jeho zrušení k Ústavnímu soudu, kterému bylo vyhověno pro jeho rozpor se zákazem pravé retroaktivity vyplývající z principu demokratického právního státu obsaženého v čl. 1 odst. 1 Ústavy.¹² Zrušení tohoto přechodného ustanovení mělo za následek absenci ustanovení pro aplikaci novely ve vztahu k řízením již zahájeným. V exekučních řízeních zahájených před novelou č. 303/2013 Sb. tak vyvstala otázka, jak s ní po zrušení předmětného přechodného ustanovení naložit.

V této souvislosti je již vhodné přistoupit k samotné analýze novely OSŘ a EŘ účinné od 1. 7. 2015 zákonem č. 139/2015 Sb.¹³, kterou se dle názoru autorky aplikační konflikt účinků nové právní úpravy na dosud zahájená řízení vyřešil, byť to zřejmě nebylo primárním účelem zákonodárce, když se touto problematikou v rámci důvodové zprávy¹⁴ nezabýval. Touto novelou došlo ke sjednocení právní úpravy postihu SJM jak v občanském soudním řádu, tak v exekučním řádu, neboť současná znění § 262a OSŘ a § 42 EŘ jsou téměř identická, tedy s rozdílem terminologie specifické pro daná řízení. Z důvodu nadbytečnosti novela již zcela opustila ustanovení o tom, pro jaké dluhy je možné SJM postihnout, když tuto otázku vyřešil již samotný občanský zákoník v rámci ustanovení § 731 a § 732. Dále nastolila z pohledu autorky zásadní procesní pravidla pro postih společného jmění manželů a výlučného majetku manžela pouze v podobě přikázání pohledávky z účtu manžela povinného.

Jak předestřela důvodová zpráva, s odkazem na zřízení Seznamu listin o manželském majetkovém režimu (dále jen „Seznam listin“)¹⁵, bylo jedním z hlavních cílů novely zakotvit povinnost soudního exekutora před vydáním exekučního příkazu na majetek SJM zkoumat, zda je v Seznamu listin evidována jakákoliv smlouva či rozhodnutí soudu modifikující zákonný režim společného jmění manželů. Při pozitivním výsledku je pak soudní exekutor při vydání exekučního příkazu povinen vycházet z obsahu takto evidované listiny, jde-li o vydobytí dluhu ze závazku vzniklého po jejím zápisu do Seznamu listin,

¹² Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 1/14, ze dne 31. 3. 2015.

¹³ Zákon č. 139/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon).

¹⁴ Důvodová zpráva k zákonu č. 139/2015 Sb. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.

¹⁵ Seznam listin o manželském majetkovém režimu vedený Notářskou Komorou České republiky zřízený na základě zákona č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekodifikace soukromého práva.

či jde-li o vydobytí dluhu ze závazku vzniklého před jejím zápisem do Seznamu listin a souhlasí-li s tím oprávněný.¹⁶ Pokud nelze z obsahu listiny či z exekučního titulu zjistit, že závazek vznikl po zápisu listiny do Seznamu listin, je stanovena zákonná vyvratitelná domněnka, že závazek vznikl před zápisem listiny do Seznamu listin. V ostatních případech se pak postupuje stejně jako před novelou, kdy lze postihnout SJM (respektive vydat exekuční příkaz) bez ohledu na to, že byl zákonný režim SJM změněn. Při splnění všech shora uvedených podmínek ničemu nebrání exekučně postihnout majetek v SJM, a to i v případě, že dluh vznikl před manželstvím.

Nově se již upustilo od postihu výlučného majetku manžela povinného, jak jej umožňoval občanský soudní řád ve znění účinném do 30. 6. 2015, a výlučný majetek manžela povinného lze postihnout pouze příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného za podmínky, že lze vést exekuci na majetek v SJM (§ 42 odst. 4 EŘ). Zákodárce tímto chtěl posílit jak ochranu věřitele, tak i nedlužného manžela, když s postihem pohledávky na účtu manžela nespojil zákaz nakládání s majetkem do výše poloviny peněžních prostředků nacházející se na účtu manžela v okamžiku doručení exekučního příkazu bance (§ 304b odst. 4 OSŘ), což ostatně plyne i z důvodové zprávy: „*Jedná se o snahu vyvážit ochranu manžela povinného, který si ani nemusí být vědom existence titulu pro výkon rozhodnutí, přičemž při zablokování účtu může například ztratit schopnost splácet své úvěry, a ochranu věřitelů, jejichž zájmy by mohly být poškozeny, pokud by nebylo vůbec možné postihnout peněžní prostředky na účtu manžela povinného, přesněji pohledávku manžela povinného za peněžním ústavem. Zpravidla totiž budou na účet činěny platby, které by jinak (pokud by neplynuly na účet, jehož majitelem je pouze manžel povinného) náležely do společného jmění manželů. Manželé mají mnohdy pouze jeden účet, jehož majitelem je pouze jeden z nich, přičemž veškeré platby, včetně mzdy obou manželů, plynou na tento účet. Je nespravedlivé, aby se za této situace nemohl věřitel uspokojit postižením pohledávky z tohoto účtu, byť povinný není jeho majitelem. Pokud by se postih nepřipouštěl, umožňovalo by to povinnému bránit úspěšnému provedení exekuce tím, že bude veškerá plnění, která by jinak náležela do společného jmění manželů, ukládat na účet svého manžela.*”¹⁷

Autorka kvituje ponechání alespoň možnosti postihu účtu manžela povinného, neboť od účinnosti této novely v praxi registruje, že v dosud bezúspěšných exekucích vedl postih pohledávky na účtech manžela povinného ke zdárnému skončení exekuce. Přestože se v tuto chvíli jeví postih SJM jako bezproblémový, nastalou situací relativně zkomplikovala přechodná ustanovení novely v Čl. IV bod 1., která umožňují aplikovat exekuční řád a občanský soudní řád ve znění novely na řízení zahájená před 1. 1. 2014. Sice se jimi odbourala absence přechodných ustanovení v minulé právní úpravě, ale opět vyvolaly stále opakující se polemiky ohledně ústavní konformity ve vztahu k postižení majetku ve společném jmění manželů i pro dluhy vzniklé před uzavřením manželství v řízeních zahájených před 1. 1. 2014.

V judikatuře již nalezneme právní názory, že takovýto postih v řízeních zahájených do 31. 12. 2013 je třeba s ohledem na princip legitimního očekávání a pravou retroaktivitu zcela vyloučit, neboť rozhodujícím pro to, zda vydat exekuční příkaz na majetek ve společném jmění manželů, či nikoli, je okamžik vzniku pohledávky.¹⁸ Tato judikatura však řešila spor z doby, kdy již Ústavní soud zrušil bod 2. čl. LII. přechodných ustanovení zákona č. 303/2013 Sb. a dosud nebyl v účinnosti zákon č. 139/2015 Sb., přičemž tak bylo nutností vyřešit otázku aplikace zákona č. 303/2013 Sb. na dosud probíhající řízení. Autorka zmiňuje tuto judikaturu hlavně z důvodu, že obecné a krajské soudy v obdobných sporech vzniklých již za účinnosti zákona č. 139/2015 Sb. na shora uvedené ve svých rozhodnutích odkazují a exekuci tak částečně zastavují, aniž by se vyjádřily k aplikaci přechodných ustanovení nové právní úpravy na všechna již dosud zahájená řízení či stěžejního přechodného ustanovení občanského zákoníku týkající se rodinných práv zakotveného v § 3028 odst. 2¹⁹, jehož výklad v této souvislosti judikatura zcela opomíjí. Dle Pelikánové a Pelikána se od účinnosti občanského zákoníku osobní, věcná a rodinná práva zásadně řídí novým právem, a to bez ohledu na to, kdy vznikla, přičemž tímto je zcela jistě i manželské majetkové právo.²⁰ Shodně k tomu přistupuje i důvodová zpráva, další odborná literatura²¹ i sama autorka příspěvku. Navíc v případě dluhu vzniklého před manželstvím se může věřitel uspokojit pouze z vypořádacího podílu SJM náležejícímu dlužnému manželovi, jak již

¹⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 4368/215, ze dne 1. 4. 2016, obdobně Usnesení Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 1951/16, ze dne 19. 7. 2016.

¹⁹ Není-li dále stanoveno jinak, řídí se ustanoveními tohoto zákona i právní poměry týkající se práv osobních, rodinných a věcných; jejich vznik, jakož i práva a povinnosti z nich vzniklé přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona se však posuzují podle dosavadních právních předpisů.

²⁰ ŠVESTKA, J., DVORÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek VI. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1340–1341.

²¹ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2318.

¹⁶ Ustanovení ohledně souhlasu oprávněného zřejmě reaguje na skutečnost, že v době účinnosti zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinného do 31. 12. 2013, existovala pouze neveřejná Evidence o manželském majetkovém režimu a aby tak byly listiny o modifikaci společného jmění manželů účinné vůči třetím osobám, musel jim být obsah těchto listin v době vzniku závazku s dlužným manželem znám.

¹⁷ Důvodová zpráva k zákonu č. 139/2015 Sb., op. cit.

bylo shora nastíněno, a sám věřitel nemůže nijak zabránit skutečnosti, že povinný po vzniku dluhu uzavře manželství.

Až vývojem času se ukáže, jak bude dále ve vztahu k postihu majetku v SJM i pro dluhy vzniklé před uzavřením manželství se zmiňovanými přechodnými ustanoveními novely č. 139/2015 Sb. i občanského zákoníku naloženo, a zda nebude předmětem dalších novelizací i samotný § 732 občanského zákoníku, neboť obavy ohledně postihu SJM i pro dluhy vzniklé před uzavřením manželství byly projeveny již v prvotní komentované literatuře k občanskému zákoníku: „Lze jen dodat, že s ohledem na převážně značně negativní reakce na zavedení možnosti postihu majetku v SJM pro dluhy vzniklé před uzavřením manželství lze očekávat snahy o brzkou změnu hmotněprávní i procesní úpravy, které tuto možnost omezí, či dokonce zcela vyloučí.”²² nebo dle Zuklínové: „Aniž by byla měněna ustanovení zde vykládaná, byla v textu § 732 v podobě schválené ústavně-právním výborem připojena – na první pohled nepozorovatelná – věta druhá o tom, jak pro dluhy manžela, které vůbec do společného jmění nepatří, protože buď je zde vykládané ustanovení vylučuje, anebo jsou vyloučeny již a priori tím, že nevznikly za trvání manželství, ale před jeho vznikem, může být společné jmění postiženo až do výše, jakou by – zhruba řečeno – představoval podíl manžela – dlužníka při vypořádání společného jmění. Lze jen doufat, že tento dodatek rozhodně ne v legislativním procesu vytvořený bude co nejdříve odstraněn; to platí i o změně procesní.”²³

Zjevný nelogický důsledek přechodných ustanovení exekučního řádu avšak autorka spatřuje v případě nahlížení do Seznamu listin v řízeních zahájených do 31. 12. 2013. Pakliže se má tedy použít ustanovení § 42 exekučního řádu ve znění po novele č. 139/2015 Sb. s přihlédnutím k jeho doslovnému jazykovému výkladu například v řízení zahájeném dne 1. 1. 2012, ve kterém dluh zcela jistě musel vzniknout před tímto datem, je nelogické zkoumat, zda je listina o modifikaci či zrušení společného jmění manželů zapsána v Seznamu listin, neboť samotný Seznam listin byl zřízen až s účinností od 1. 1. 2014, a jak se podává z § 42 odst. 1 exekučního řádu, soudní exekutor je povinen přihlížet k obsahu listin jen v případě, že dluh vznikl po zápisu listiny do Seznamu listin. Jediný snad pozitivní přínos takového nahlížení vidí autorka v tom, je-li v Seznamu listin evidováno rozhodnutí soudu o zrušení bezpodílového jmění manželů. V takovém případě společné jmění mezi manžely nikdy nevzniklo²⁴

a nelze k postihu SJM ani peněžních prostředků na účtu manžela povinného vůbec přistoupit. V exekuci se tak předejde v těchto situacích zbytečně zahájeným řízením ze strany manžela povinného či povinného a neoprávněnému zásahu do práv manžela povinného.

Obrana manžela povinného v exekuci

S možností exekučního postihu majetku v SJM, případně výlučného majetku manžela povinného, nesporně souvisí i účastenství nedlužného manžela v exekuci a jeho obrana. Ustanovení § 36 odst. 2 EŘ vedle oprávněného a povinného označuje jako účastníka řízení i manžela povinného, je-li exekucí postihován jeho majetek nebo majetek v SJM. Do účinnosti zákona č. 139/2015 Sb., tj. do 30. 6. 2015, byl manžel účastníkem exekučního řízení, jen pokud byla exekučním příkazem postižena součást SJM, a to jen ve vztahu k takové součásti. Na rozdíl od oprávněného a povinného, kteří se stávají účastníky již podáním exekučního návrhu soudnímu exekutorovi, manžel povinného se účastníkem stát vůbec nemusí. Základním okamžikem pro vznik účastenství manžela povinného v exekuci je až vydání exekučního příkazu postihujícího majetek v SJM nebo výlučný majetek manžela povinného. I když se může zdát, že nedošlo k marginální změně tohoto ustanovení, ale pouze k novelizačnímu „doladění” s ohledem na ustanovení § 42 odst. 4 EŘ, jeho význam sahá širěji.

Pokud tedy došlo k postihu SJM nebo výlučného majetku manžela povinného, s kterým manžel povinného nesouhlasí pro jeho neoprávněnost, je na manželovi povinného, aby se aktivně bránil. Tuto možnost má samozřejmě i sám povinný. Do účinnosti novely soudní exekutor neměl povinnost přihlížet k listinám o modifikaci SJM, proto exekuční řád a občanský soudní řád nabízely manželovi povinného několik možností, jak se proti neoprávněnému zásahu (například z důvodu zúžení SJM) bránit. Z počátku byla preferována pouze vylučovací žaloba ve smyslu § 267 OSŘ účinném do 30. 6. 2015 ohledně majetku, který nebyl dle manžela povinného v SJM, před návrhem na částečné zastavení exekuce v rozsahu postižení tohoto majetku. Tento požadavek však byl soudní praxí prolepen²⁵, proto se manžel povinného mohl domáhat částečného zastavení zpravidla z důvodu dle § 268 odst. 1 písm. f), h) OSŘ, přestože tato možnost nebyla v zákoně implicitně stanovena.

²² HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo* (§ 655–975). Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 294.

²³ ŠVESTKA, J., DVORÁK, J., FIALA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanský zákoník. Komentář*. Svazek II. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 135.

²⁴ Podle čl. VIII. bod 2. přechodných ustanovení k zákonu č. 91/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění

pozdějších předpisů, a o změně a doplnění dalších zákonů, se věci, které ke dni 1. srpna 1998 tvořily bezpodílové spoluvlastnictví manželů, staly součástí společného jmění manželů. Pokud tedy bylo bezpodílové spoluvlastnictví manželů zrušeno, nemohlo tak ani společné jmění manželů vzniknout.

²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 3. 10. 2016, sp. zn. 20 Cdo 872/2016.

Novela č. 139/2015 Sb. ale již vyloučila možnost manžela povinného domáhat se vyloučení jeho majetku z exekuce prostřednictvím excindační žaloby dle § 267 odst. 2 OSŘ účinném do 30. 6. 2015, proto manžel povinného, který je účastníkem řízení, nebude moci tohoto institutu napříště využít. Do vínku však byla manželovi povinného dána možnost obrany ve formě návrhu na zastavení exekuce ve smyslu ustanovení § 262b OSŘ, který stanoví, že: 1) je-li výkonem rozhodnutí poškozen majetek v SJM nebo majetek manžela povinného ve větším rozsahu, než připouští zvláštní právní předpis, nebo nelze-li ho výkonem postihnout, může se manžel povinného domáhat v této části zastavení výkonu rozhodnutí, o čemž musí být manžel povinného soudem poučen, a 2) výkon rozhodnutí příkázáním pohledávky z účtu manžela povinného bude zastaven, nejsou-li na něm ani zčásti uloženy peněžní prostředky, které by jinak náležely do SJM, přičemž důkazní břemeno stíhá právě manžela povinného. V tomto směru se tak posílilo postavení manžela povinného v exekučním řízení, kdy možnost takového podání návrhu na zastavení exekuce i pro výlučný majetek manžela povinného je zakotvena přímo v § 55 odst. 1 EŘ. Podání návrhu na částečné zastavení exekuce je tedy již jediným možným prostředkem obrany manžela povinného v exekuci, jak se domoci zastavení exekuce v rozsahu neoprávněného postihu majetku manžela povinného.²⁶

Vylučovací žaloba představovala proces relativně zdlouhavý, řízení o ní bylo paralelním vedle řízení exekučního a ne vždy se soudní exekutor o excindačním řízení dozvěděl, což vedlo k negativním důsledkům ohledně majetku, jenž byl předmětem řízení o vylučovací žalobě. Výhoda je jednak spatřována v tom, že se předešlo vzniku dalších nákladů spojených s uplatněním vylučovací žaloby (například soudní poplatek) a vyřešila se tím i otázka náhrady nákladů řízení, neboť druhým účastníkem řízení o vylučovací žalobě byl oprávněný, který v konečném důsledku nemá příčinění na tom, jaký způsob provedení exekuce soudní exekutor zvolí. Poučovací povinnost soudního exekutora k manželu povinného o možnosti podat návrh na zastavení exekuce v řízeních zahájených přede dnem nabytí účinnosti nové právní úpravy stanovuje novela rovněž v přechodných ustanoveních, a to v rámci poučení vydaného exekučního příkazu. Zde zákonodárce tak opět předpokládá možnost postihnout majetek v SJM či výlučný majetek manžela povinného i v řízeních zahájených přede dnem nabytí účinnosti novely č. 139/2015 Sb.

Přestože tato možnost obrany manžela povinného je v právním řádu upravena více jak přes rok, v praxi se

autorka setkává s tím, že některé exekuční soudy vůbec nerespektují § 55 odst. 1 EŘ ve vztahu k podanému návrhu manžela povinného ve smyslu § 262b OSŘ, který v takovém případě výslovně vylučuje použití § 55 odst. 3 EŘ²⁷, tedy povinnost soudního exekutora vyzývat ostatní účastníky k vyjádření se k tomuto procesnímu návrhu manžela povinného, soudy vrací tyto návrhy manžela povinného bez věcného vyřízení zpět soudnímu exekutorovi a vyzývají jej k postupu dle § 55 odst. 3 EŘ. Účelem zakotvení tohoto ustanovení v zákoně je urychlit proces rozhodování o návrhu manžela povinného v případě, že je SJM nebo majetek manžela povinného postihován ve větším rozsahu, než připouští zvláštní právní předpis, nebo nelze-li ho vůbec exekucí postihnout. Shora uvedený postup soudů je tak v nesouladu s novelizací § 55 odst. 1 EŘ. Takový postup by připadal v úvahu jen v případě, že by manžel podal návrh na zastavení z jiného důvodu, než je uveden v § 262b OSŘ (například z důvodu, že poškozené věci jsou ze zákona z exekuce vyloučeny²⁸).

V této souvislosti je třeba taktéž klást zvláštní pozornost formulaci „zvláštní právní předpis“, neboť zákon i důvodová zpráva o bližší specifikaci tohoto spojení mlčí. K otázce, jaká hmotněprávní norma je určující pro právní posouzení, zda je majetek v SJM nebo majetek manžela povinného postihován ve větším rozsahu, než připouští zvláštní právní předpis, Nejvyšší soud konstatoval, že: „Zvláštním právním předpisem ve smyslu ustanovení § 262b odst. 1 o. s. ř., na jehož základě soud posoudí, zda je majetek ve společném jmění manželů nebo majetek manžela povinného poškozen ve větším rozsahu, je právní předpis, který byl účinný v době, kdy vznikl závazek povinného, který je předmětem exekuce (soudního výkonu rozhodnutí).“²⁹ Tedy že právní úprava uvedená v § 732 občanského zákoníku se použije až pro dluhy vzniklé po účinnosti občanského zákoníku. Zároveň v tomtéž rozhodnutí stanovil, že ve vztahu k procesní obraně manžela povinného ve formě návrhu na zastavení exekuce se užije procesní úprava dle novely č. 139/2015 Sb.

Autorka se ani s tímto závěrem Nejvyššího soudu ohledně užití hmotněprávní úpravy nemůže ztotožnit, neboť v právní úpravě dle zákona č. 40/1964 Sb.³⁰ nebyla pravidla pro uspokojování dluhu ze společného jmění manželů stanovena, a ani za současné platné právní úpravy obsažené v občanském zákoníku nelze dluh vzniklý před uzavřením manželství jen jednomu z manželů považovat

²⁷ A to i přesto, že je v předkládací zprávě exekuční soud soudním exekutorem výslovně upozorněn na skutečnost, že jde o návrh manžela povinného na zastavení exekuce ve smyslu § 262b OSŘ.

²⁸ § 321, § 322 OSŘ.

²⁹ Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 20 Cdo 3416/2016.

³⁰ Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013.

²⁶ V rámci exekuce prodejem movitých věcí manželovi taktéž náleží právo podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu, avšak v případě neúspěšného návrhu a nemožnosti další obrany se jeví autorce návrh na částečné zastavení exekuce účelnější.

za dluh patřící do SJM³¹, takže nutně muselo být záměrem zákonodárce³² použití nové právní úpravy z pohledu možnosti postihovat SJM i pro výlučný dluh manžela povinného vzniklý před účinností občanského zákoníku v dosud zahájených řízeních, přičemž přitom respektoval možný zásah do práv nedlužného manžela umožněním postihu pouze do výše vypořádacího podílu SJM (jak bylo popsáno výše), který by manželovi beztak náležel v případě zániku manželství.

Dle názoru autorky tímto zákonodárce zejména chtěl docílit toho, aby v řízeních dosud zahájených, a ve své podstatě proti samotným povinným řízením bezúspěšných, došlo k posílení postavení věřitele proti těm povinným, kteří z důvodu nevole uhradit svůj dluh oprávněnému skrývají svůj majetek například na účtech manžela povinného, čímž deklarují svou nemajetnost. Naopak přípuštění možnosti podání návrhu manžela povinného na (částečné) zastavení exekuce ve všech řízeních hodnotí autorka kladně. V této souvislosti je třeba upozornit i na bdělost samotného manžela povinného spočívající v zásadě *vigilantibus iura scripta sunt*, a to v případě postižení peněžních prostředků na jeho účtu, kterému je dle § 304 odst. 3 OSŘ umožněno požádat banku o výplatu částky ve výši poloviny peněžních prostředků, které byly na účtu v okamžiku doručení exekučního příkazu bance. Tím je jasně proklamováno, že bylo účelem novely pouze postihnout prostředky v SJM a nikoli výlučný majetek manžela povinného. Prokáže-li manžel povinného na základě předložených listinných důkazů (exekuční řízení je zásadně řízení bez jednání), že se na účtu nenachází prostředky ze SJM, soudní exekutor k jeho návrhu exekuci beze všeho zastaví.

Vzhledem k tomu, že návrh manžela povinného nemá odkladný účinek a v případě nevyhovění návrhu soudním exekutorem ve lhůtě 15 dnů zákon exekučnímu soudu neukládá žádnou lhůtu, byť pořádkovou, v jaké má o návrhu manžela povinného rozhodnout, může dojít v rozsahu sporného majetku k provedení exekuce.

Naskýtá se tak další procesní institut obrany manžela povinného pro zmírnění následků neoprávněného zásahu do jeho vlastnických práv v podobě návrhu na (částečný) odklad exekuce ve smyslu § 54 EŘ. Bohužel většina manželů povinných má za to, že již podáním návrhu na zastavení exekuce nemůže dojít k samotnému provedení exekuce, a spoléhají tak pouze na podaný návrh. Institut návrhu na odklad exekuce jim není znám, proto, pokud exekuci neodloží sám exekutor nebo exekuční

soud, soudní exekutor i přes podaný návrh na zastavení exekuce může přistoupit k samotnému provedení exekuce a následně i k vyplacení takto vymožených plnění oprávněnému.

Vzhledem k § 57 odst. 1 EŘ je na rozdíl od jiných řízení navrácení v předešlý stav vyloučeno. Tzn., pokud soudní exekutor vymožené plnění již vyplatil oprávněnému, nelze v případě částečného zastavení exekuce takto vymožené plnění manželovi povinného vrátit. *De lege ferenda* by tak mohl zákonodárce zvážit, zda nepřiznat tomuto speciálnímu návrhu manžela povinného odkladný účinek ze zákona. Další otázkou, která se s ohledem na částečné zastavení exekuce nabízí, je náhrada nákladů řízení úspěšného manžela – nežádoucí, až krajně nespravedlivé, by bylo uložit tuto povinnost oprávněnému či povinnému, když oni sami zastavení exekuce nezavinili. Nositelem povinnosti k úhradě těchto nákladů nemůže být ani samotný soudní exekutor, kterému je exekučním návrhem oprávněného a následným jeho pověřením k vedení exekuce proti povinnému vložena možnost zvolit, jakým způsobem bude pohledávka oprávněného vymožena, neboť soudní exekutor není účastníkem řízení.³³ Proto v takovém případě, bohužel pro úspěšného manžela, je shora uvedené situací, kdy jsou naplněny důvody zvláštního zřetele, a při rozhodování o nákladech účastníků řízení je tak třeba postupovat ve smyslu § 150 OSŘ ve spojení s § 52 odst. 1 EŘ, kdy soud či soudní exekutor nemusí výjimečně náhradu nákladů účastníků přiznat. S ohledem na to, z jakého důvodu byla exekuce částečně zastavena, například nezákonným rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem soudního exekutora, je pak možností manžela povinného jako poškozeného odvracet nepříznivé majetkové dopady cestou náhrady škody podle zákona č. 82/1998 Sb.³⁴

Pokud manžel nebude s návrhem na částečné zastavení exekuce úspěšný, má samozřejmě další možnosti využít opravných či mimořádných prostředků proti odmítavým či zamítavým rozhodnutím. S účastenstvím manžela povinného v exekuci narůstají i náklady exekuce, respektive hotové výdaje soudního exekutora,³⁵ byť v praxi se lze setkat s názory, že ustanovení hovoří pouze o zvyšování nákladů v případě účasti více povinných a nikoli manžela povinného, ale při logickém výkladu tohoto ustanovení

³¹ Ledaže by došlo ze strany nedlužného manžela k jeho převzetí a tím pádem ke změně závazku.

³² Ač až v rámci pozměňovacích návrhů – Sněmovní tisk 362/2. [cit. 14. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=362&t1=2>

³³ K tomu srovnej Nález Ústavního soudu, I. ÚS 923/10, ze dne 15. 11. 2010.

³⁴ Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů. Dále blíže viz Usnesení Nejvyššího soudu ČR ze dne 1. 7. 2015, sp. zn. 26 Cdo 678/2015.

³⁵ Ustanovení § 13 odst. 9 Vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů.

je smyslem navýšit paušální částku hotových výdajů zejména z důvodů navýšení nákladů za doručování písemností, na které má manžel povinného právo od okamžiku postižení SJM či jeho výlučného majetku exekučním příkazem. Tyto náklady soudní exekutor určuje v příkazu k úhradě nákladů exekuce, proti němuž jsou jako opravný prostředek *sui generis* přípustné námitky. Manželovi povinného se tak v tomto směru nabízí další možnost obrany, neboť zcela jistě je jako účastník exekučního řízení aktivně legitimován k podání těchto námitek.

Závěr

Ač autorka kladně hodnotí přínos novely ve vztahu k obraně manžela povinného a k povinnosti soudního exekutora nahlížet do Seznamu listin, s obavami však nahlíží na její aplikovatelnost ohledně postihu SJM ve smyslu § 732 občanského zákoníku v řízeních zahájených před 1. 1. 2014 vzhledem k vývoji rozhodovací praxe soudů, která byla rozebrána v jednotlivých pasážích tohoto příspěvku, i když sama toto zákonné ustanovení vnímá jako zdárný krok vpřed ohledně ochrany věřitele a vzhledem k § 3028 odst. 2 občanského zákoníku nesdílí judikované závěry. Přípuštění této možnosti by vedlo v mnoha dosud probíhajících a bezvýsledných exekucích zahájených před 1. 1. 2014 k jejich zdárnému skončení vymožením pohledávky oprávněného a s tím spojených nákladů exekuce i samotného oprávněného. Pakliže bylo zájmem zákonodárce přizpůsobit procesní úpravu postihu SJM hmotněprávní úpravě účinné od 1. 1. 2014, *de lege ferenda* či na základě judikatury by bylo záhodno zcela jednoznačně deklarovat v kontextu k ustanovení § 3028 odst. 2 občanského zákoníku aplikovatelnost procesní úpravy účinné od 1. 7. 2015 v řízeních zahájených před touto novelou.

Seznam použitých pramenů a literatury

Bibliografie:

HRUŠÁKOVÁ, M., KRÁLÍČKOVÁ, Z., WESTPHALOVÁ, L. a kol. *Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975). Komentář. 1. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2014, 1380 s. ISBN 978-80-7400-503-9
 KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář. 3. vydání,* Praha: C. H. Beck, 2013, 957 s. ISBN 978-80-7400-476-6
 LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání,* Praha: C. H. Beck, 2014, 2400 s. ISBN 978-80-7400-529-9
 ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek II.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 752. ISBN 978-80-7478-369-2
 ŠVESTKA, J., DVOŘÁK, J., FIALA, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek VI.* Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 1516. ISBN 98-80-7478-630-3

Právní předpisy:

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů
 Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
 Zákon č. 139/2015 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 256/2013 Sb., o katastru nemovitostí (katastrální zákon)
 Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů
 Zákon č. 396/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony
 Zákon č. 293/2013 Sb., kterým se mění zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů a některé další zákony.
 Zákon č. 303/2013 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím rekonstrukce soukromého práva
 Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, účinný do 31. 12. 2013
 Zákon č. 91/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 94/1963 Sb., o rodině, ve znění pozdějších předpisů, a o změně a doplnění dalších zákonů
 Zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů
 Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem, ve znění pozdějších předpisů

Soudní rozhodnutí:

Nález Ústavního soudu ČR, sp. zn. Pl. ÚS 1/14, ze dne 31. 3. 2015
 Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 4368/215, ze dne 1. 4. 2016
 Usnesení Ústavního soudu, sp. zn. I. ÚS 1951/16, ze dne 19. 7. 2016
 Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 3. 10. 2016, sp. zn. 20 Cdo 872/2016
 Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 31. 8. 2016, sp. zn. 20 Cdo 3416/2016
 Usnesení Nejvyššího soudu ČR, ze dne 1. 7. 2015, sp. zn. 26 Cdo 678/2015
 Nález Ústavního soudu I. ÚS 923/10, ze dne 15. 11. 2010

Elektronické zdroje:

Důvodová zpráva k zákonu č. 139/2015 Sb. In: Beck-online [právní informační systém]. Nakladatelství C. H. Beck [cit. 28. 12. 2016]. Dostupné z: <http://www.beck-online.cz/>.
 Sněmovní tisk 362/2. [cit. 14. 1. 2017]. Dostupné z: <http://www.psp.cz/sqw/text/tiskt.sqw?o=6&ct=362&ct1=2>

RELATIVNĚ NEÚČINNÉ PRÁVNÍ JEDNÁNÍ V SOUDNÍ PRAXI

Mgr. Lucie Mrázková

exekutorská koncipientka
soudního exekutora JUDr. Ladislava Navrátila
Exekutorský úřad Pardubice

Úvod

V dnešní době se stává běžnou realitou, že dlužníci převádějí majetek ze svého vlastnictví v úmyslu zkrátit uspokojení pohledávky věřitele. V praxi se užívá i pojem „odklánění“ majetku. Proti takovému jednání se může věřitel bránit prostřednictvím procesního institutu odporovatelnosti, jemuž odpovídá hmotněprávní relativní neúčinnost.¹ V právní teorii vyslovení odporovatelnosti z hlediska hmotného práva znamená nastolení tzv. relativní neúčinnosti právního jednání; jí se rozumí stav, kdy právní jednání zůstává platným, které vyvolalo všechny předvídané právní následky (například převod vlastnictví k věci), a pouze v poměru mezi věřitelem a osobou, která od dlužníka nabyla majetek, se na tento právní vztah hledí, jako kdyby k právnímu jednání nedošlo a jehož účinky – toliko v tomto vztahu – nenastaly.²

V praxi se lze nejčastěji setkat se spory o odporovatelnost (relativní neúčinnost) převodu nemovitých věcí, protože jde o jeden z mála druhů majetku, který nelze anonymně zcizit, když jde o převod zapisovaný do veřejného seznamu vedeným Katastrem nemovitostí ČR. Jiné převody majetku lze prokazovat velmi obtížně a díky tomu se počet takových případů bude pohybovat v jednotkách procent. Věřitel totiž vždy nese břemeno tvrzení a důkazní břemeno o tom, že právní jednání dlužníka zkracuje uspokojení jeho pohledávky. Zajímavé soudní spory pak lze zřejmě očekávat ve sporech o odmítnutí dědictví.³

¹ § 589–599 z. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“), § 42a z. č. 40/1964 Sb. (dále jen ObčZ).

² Srovnej usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 20 Cdo 364/2002, ze dne 27. 11. 2002.

³ Rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 21 Cdo 3400/2013, ze dne 8. 4. 2014: „Dohoda o vypořádání dědictví, která byla schválena pravomocným usnesením soudu, nemůže být rozhodnutím soudu určena neplatnou. Je proto vyloučeno, aby se soudní exekutor (případně osoby uvedené v § 44a odst. 1 EŘ) mohl (mohly) dovolat relativní neplatnosti této dohody, a že tedy § 44a odst. 1 větu druhou a třetí EŘ nebylo možno v exekučním řízení vedeném proti povinnému aplikovat. Má-li oprávněný (věřitel) za to, že povinný dlužník (jako dědic) uzavřel dohodu o vypořádání dědictví schválenou pravomocným usnesením soudu o dědictví

S přijetím nového občanského zákoníku došlo k částečné změně institutu odporovatelnosti. Právní úpravy se v mnohém prolínají, proto je možné částečně použít starou judikaturu i na nové případy. Uvedme pár příkladů možného užití dosavadní judikatury i za platnosti nového občanského zákoníku:

Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 21 Cdo 549/2001, ze dne 22. 1. 2002, *je k odpůrcí žalobě aktivně věcně legitimován jen ten, kdo měl za dlužníkem pohledávku v době, kdy byl učiněn odporovaný právní úkon, a to i pohledávku nesplatnou nebo pohledávku, která má na základě vzniklého závazkového právního vztahu vzniknout až v budoucnu. Pohledávka za dlužníkem nemusí být v této době ještě vymahatelná; z hlediska věcné legitimace k odpůrcí žalobě postačuje, aby pohledávka za dlužníkem byla vymahatelná alespoň v době rozhodnutí soudu o podané odpůrcí žalobě.* Nová právní úprava na věcné legitimaci účastníků odpůrcí žaloby nic nemění.

Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 21 Cdo 2285/2000, ze dne 22. 6. 2001, *je vymahatelnou pohledávkou ve smyslu § 42a ObčZ taková pohledávka, která byla věřiteli přiznána vykonatelným rozhodnutím nebo jiným titulem, podle kterého lze nařídít exekuci. Není-li v době rozhodování soudu o odpůrcí žalobě pohledávka žalobce za dlužníkem ještě vymahatelná a domáhá-li se žalobce této pohledávky v jiném řízení, které dosud nebylo pravomocně skončeno, je zpravidla dán důvod k přerušení řízení o odpůrcí žalobě podle ustanovení § 109 odst. 2 písm. c) OSŘ.* Nový zákoník hovoří o vykonatelné pohledávce, tudíž se první část právní věty stává obsoletní. Druhá část je i nadále použitelná.

Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 31 Cdo 870/99, ze dne 26. 10. 1999, *je věřitel za podmínek § 42a ObčZ oprávněn odporovat nejen právním úkonům, které učinil dlužník, ale i právním úkonům ručitele a dalších osob, které jsou z důvodu akcesorické a subsidiární povinnosti zákonem zavázány (zejména z titulů zajištění závazků) uspokojit pohledávku věřitele.* Tato judikatura je konstantní, viz usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 21 Cdo 1504/2012, ze dne 29. 5. 2013. Nový zákoník tuto problematiku výslovně neřeší, je pravděpodobné, že i tento judikát bude nadále soudy využíván.

Dle rozhodnutí Nejvyššího soudu, sp. zn. 21 Cdo 4333/2007, ze dne 12. 6. 2008, *se o zkracující právní úkon ve smyslu § 42a ObčZ nejedná tehdy, obdržel-li dlužník za převedené věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty od nabyvatele skutečně (reálně) jejich obvyklou cenu nebo mu za ně byla jinak poskytnuta přiměřená (rovnocenná) náhrada.* Obsah pojmu zkrátit věřitele nový občanský zákoník

v úmyslu jej jako věřitele zkrátit, je jen na něm, zda se bude žalobou domáhat, aby soud určil, že tato dohoda dědiců (jako hmotněprávní úkon) je vůči němu právně neúčinná.“

také blíže nevymezuje, bude tedy s největší pravděpodobností nadále využívat této judikatury.⁴

Dále je třeba vzít v úvahu přechodná ustanovení, konkrétně § 3028 občanského zákoníku, která stanoví, že podle občanského zákoníku se řídí až práva a povinnosti vzniklé ode dne nabytí jeho účinnosti, tj. od 1. 1. 2014.

Oznámení o výhradě

Relativní neúčinnost právního jednání je z hlediska občanského hmotného práva běžně zavedený pojem. O to větší problém však nastává, pokud má být tento právní institut realizován v rovině procesní v exekučním řízení. Výhrada neúčinnosti⁵ je nově zavedený institut, který slouží primárně ke stavění lhůt při uplatnění neúčinnosti. Vytváří nový procesní úkon, který je svěřen notářům, exekutorům a soudům. V exekučním řádu je promítnut prostřednictvím nové úpravy oznámení o výhradě práva dovolat se neúčinnosti právního jednání.⁶ Tento institut je věřiteli velmi málo využíván. Podstata tohoto prostředku pro věřitele spočívá v možnosti stavění lhůty k dovolání se neúčinnosti právního jednání do doby, než se jejich pohledávka stane vykonatelnou, a to tím způsobem, že je oznámení o výhradě neúčinnosti doručeno prostřednictvím určeného orgánu veřejné moci (tedy i soudního exekutora) osobě, vůči které je oznámení o výhradě činěno. Údaje potřebné k sepsání výhrady, včetně identifikace osoby, vůči níž bude oznámení učiněno,⁷ je povinen poskytnout věřitel, jak vyplývá i z dikce úpravy v exekučním řádu. Exekutorem sepiše protokol na osobním setkání, který obsahuje i text výhrady, nebo jej sepiše sám věřitel a předá jej exekutorovi k doručení. Úkolem exekutora je oznámení o výhradě doručit označené osobě, a to do tří pracovních dnů od podpisu protokolu o oznámení o výhradě. Zároveň je povinen vést spis, ve kterém zaeviduje oznámení o výhradě, postup a výsledek doručování, a to pro případné důkazní řízení o odpůrcí žalobě.⁸ Jakmile exekutor zjistí, že bylo oznámení o výhradě této osobě doručeno, a kdy se tak stalo, sdělí tyto skutečnosti věřiteli. Stejně postupuje i v případě, kdy se nepodařilo oznámení o výhradě předat.

⁴ BEZOUŠKA, P. a kol. *Soudní judikatura ve světle nového občanského zákoníku. Komentovaný rejstřík judikatury a její použití po rekonstrukci.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016, s. 100–102.

⁵ § 593 NOZ.

⁶ § 76d, § 76e, § 76f a § 76g EŘ.

⁷ Lustrace v neveřejných evidencích a použití § 33 až 34 EŘ je vyloučeno.

⁸ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád. Komentář.* 4. vydání, Praha: C. H. Beck, 2017, s. 568.

Realizace odpůrčího rozsudku

Přestože institut odporovatelnosti byl zaveden do občanského zákoníku již v roce 1992, teprve v roce 2005 dávají první judikáty Nejvyššího soudu návod, jak mají věřitelé správně procesně zahajovat výkon rozhodnutí či exekuci na ušlý majetek, který byl převeden odporovaným právním jednáním dlužníka na třetí osobu (nabyvatele). Do doby prvních judikátů byl zastáván právní názor, že po právní moci deklaratorního rozsudku o odpůrčí žalobě je toto právní jednání dlužníka vůči věřiteli neúčinné, nebude k němu tedy přihlíženo a ušlý majetek bude postihován v rámci stávajícího výkonu rozhodnutí (exekučního řízení) vůči dlužníku (povinnému) bez dalšího.

V roce 2005 vyšlo zásadní rozhodnutí Nejvyššího soudu: „*Smyslem žaloby podle ustanovení § 42a obč. zák. (odpůrčí žaloby) je – uvažováno z pohledu žalujícího věřitele – dosáhnout rozhodnutí soudu, kterým by bylo určeno, že je vůči němu neúčinný dlužníkem učiněný právní úkon, jenž zkracuje uspokojení jeho vymahatelné pohledávky. Rozhodnutí soudu, kterým bylo odpůrčí žalobě vyhověno, pak představuje podklad k tomu, že se věřitel může na základě titulu způsobilého k výkonu rozhodnutí (exekučního titulu), vydaného proti dlužníku, domáhat nařízení výkonu rozhodnutí (exekuce) postižením toho, co odporovaným (právně neúčinným) právním úkonem ušlo z dlužníkovy majetku, a to nikoliv proti dlužníku, ale vůči osobě, s níž nebo v jejíž prospěch byl právní úkon učiněn. V případě, že uspokojení věřitele z tohoto majetku není dobře možné, musí se věřitel – místo určení neúčinnosti právního úkonu – domáhat, aby mu ten, komu z odporovatelného právního úkonu dlužníka vznikl prospěch, vydal takto získané plnění. Odpůrčí žaloba je tedy právním prostředkem sloužícím k uspokojení vymahatelné pohledávky věřitele v exekučním řízení, a to postižením věcí nebo jiných majetkových hodnot, které odporovaným právním úkonem ušly z dlužníkovy majetku, popřípadě vymožením peněžité náhrady ve výši odpovídající prospěchu získanému z odporovatelného právního úkonu.*“⁹

„*Podkladem exekuce proti tomu, s nímž nebo v jehož prospěch dlužník učinil odporovatelný právní úkon ve smyslu § 42a ObčZ, je exekuční titul proti dlužníku a rozhodnutí, kterým soud určil, že vůči oprávněnému je právní úkon neúčinný. Pasivně věcně legitimován v exekuci je tedy ten, kdo na základě právního úkonu, který byl rozhodnutím soudu ve smyslu § 42a ObčZ prohlášen neúčinným, nabyl z dlužníkovy (osoby, jíž podkladové rozhodnutí ukládá povinnost plnit) majetku, přičemž exekucí lze postihnout toliko věci, práva nebo jiné majetkové hodnoty, které neúčinným právním úkonem ušly z majetkové sféry dlužníka.*“¹⁰

Po získání pravomocného rozsudku o odpůrčí žalobě tedy musel věřitel zahájit exekuční řízení proti nabyvateli majetku, jehož exekučními tituly byly exekuční titul proti dlužníku a pravomocný rozsudek o odpůrčí žalobě, kterým soud určil neúčinnost právního jednání vůči věřiteli. I pro případ, kdy byla již vedena exekuce proti dlužníku, nešlo účastenství nabyvatele ušlého majetku zhojit ve stávající exekuci vedené proti dlužníku. Věřitel musel podat proti nabyvateli samostatný exekuční návrh, avšak nikoli na celý majetek nabyvatele, ale pouze na převedené věci, k nimž svědčil věřiteli rozsudek o odpůrčí žalobě.¹¹

Významnou změnu v uvedeném postupu přinesl judikát Nejvyššího soudu, který nově vyslovil názor, že: „*Pravomocný rozsudek, jímž bylo po zahájení exekučního řízení rozhodnuto, že právní úkon povinného týkající se převodu jeho majetku na jinou osobu je vůči oprávněnému právně neúčinný, představuje právní skutečnost, se kterou právní předpisy spojují přechod povinnosti, a tedy důvod k tomu, aby do řízení ve vztahu k tomuto majetku vstoupila namísto povinného osoba, vůči níž byl neúčinný právní úkon učiněn.*“

V tomto případě se jednalo o exekuci, která byla proti povinnému zahájena v roce 2005. V roce 2008 byla rozsudkem o odpůrčí žalobě vyslovena neúčinnost darovací smlouvy o nemovité věci z roku 2002 vůči oprávněnému. V roce 2010 vydal soudní exekutor exekuční příkaz, jímž postihl nemovité věci obdarované, a v roce 2012 rozhodl k návrhu oprávněného o procesním nástupnictví obdarované namísto povinného, a to v části exekuce vedené na základě vydaného exekučního příkazu prodejem nemovitých věcí obdarované, když ve zbývajících částech exekuce pokračoval stále se stejným povinným. Soud vyslovil názor, že samo vyslovení odporovatelnosti právního jednání nemůže být důvodem k ukončení nařízeného výkonu rozhodnutí (exekuce) proti dlužníku (povinnému), neboť zákon umožňuje, aby se oprávněný z majetku ušlého dlužníku neúčinným právním jednáním uspokojil. V exekučním řízení (řízení o výkon rozhodnutí) to znamená, že exekuce se musí účastnit jako povinná osoba, v jejíž prospěch bylo neúčinné právní jednání učiněno.

Nastane-li (nebo vyjde-li najevo) neúčinnost právního jednání až poté, co bylo exekuční řízení (řízení o výkon rozhodnutí) na majetek dlužníka zahájeno, včetně situace, kdy již byl vydán exekuční příkaz postihující majetek třetí osoby (obdarované), je to důvodem k právnímu nástupnictví na straně povinného, v jehož důsledku na místo dlužníka (povinného) nastoupí osoba (obdarovaná), v jejíž prospěch bylo neúčinné právní jednání učiněno a jejíž majetek tak bude použit k uspokojení pohledávky oprávněného. O právní nástupnictví se jedná

⁹ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 20 Cdo 2825/2005, ze dne 11. 1. 2006.

¹⁰ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 20 Cdo 2498/2012, ze dne 27. 11. 2012.

¹¹ KASÍKOVÁ, M. a kol. *Exekuční řád*. Komentář. 3. vydání, Praha: C. H. Beck, 2013, s. 176.

i přesto, že vyslovení odporovatelnosti není přechodem či převodem povinnosti z exekučního titulu, neboť jde o nástupnictví vyvolané tím, že za řízení nastala skutečnost, s níž je přechod povinností účastníka řízení spojen. Jinak řečeno, v exekučním řízení zahájeném proti „hlavnímu“ dlužníku (povinnému) lze vést exekuci na majetek třetí osoby (obdarované), a to z důvodu, že vůči tomuto majetku, respektive vůči právnímu jednání, kterým „hlavní dlužník“ na třetí osobu převedl vlastnické právo k tomuto majetku, byla oprávněnou osobou úspěšně uplatněna odpůřčí žaloba. Vydání exekučního příkazu postihující majetek třetí osoby ve spojení s procesním nástupnictvím této osoby na místo dlužníka (tomu, kdo má podle exekučního titulu povinnost) není porušením § 66 odst. 2 EŘ.¹²

Tento přelomový judikát výrazně ovlivní procesní postup soudních exekutorů v případě, že se oprávněnému podařilo úspěšně odporovat právnímu jednání dlužníka (povinného) učiněného před doručením vyzoomění o zahájení exekuce a platností generálního inhibitoria. Od doručení vyzoomění o zahájení exekuce povinnému totiž lze proti takovému jednání povinného vznést námitku neplatnosti a dovolat se neplatnosti tohoto jednání.¹³ V případě, že by povinný převedl, zatížil nebo jinak nakládal s majetkem, který již byl postižen exekučním příkazem, bylo by takové jednání povinného neplatné (absolutně).¹⁴

Nově tedy bude možné, aby soudní exekutor vydal v rámci stávajícího exekučního řízení usnesení dle § 36 odst. 3 až 5 EŘ o procesním nástupnictví nabyvatele z úspěšně odporovaného právního jednání do exekučního řízení na místo povinného v části týkající se majetku, který byl povinným na nabyvatele převeden.

Prospěch a náhrada z odporovatelného právního jednání

Nový občanský zákoník přináší i nové vymezení osob vstupujících do právních vztahů při relativně neúčinných jednáních. Relativní neúčinnosti se lze dovolávat nejen vůči tomu, kdo s dlužníkem do právního jednání vstupoval, ale vůči komukoliv, kdo z takového jednání má přímý prospěch, vůči jeho dědicům nebo vůči tomu, kdo nabyl jmění při přeměně právní osoby jako její právní nástupce. Vůči nástupcům jsou nastoleny tři podmínky, z nichž pro úspěch ve věci postačí splnění kterékoli z nich.¹⁵

Ochranou věřitele před převody ušlého majetku zapsaného ve veřejném seznamu na další osoby je možnost věřitele předložit orgánu pověřeného vedením takového seznamu odpůřčí žalobu a důkaz o jejím podání na soud a žádat, aby orgán poznamenal v seznamu dovolání se neúčinnosti právního jednání. Pokud soud žalobě vyhově, má rozsudek účinky i proti osobám, které po provedení poznámky nabyly věc nebo právo k věci v takovém seznamu zapsané.¹⁶

Relativní neúčinnost ve své nové podobě zakládá pět variant plnění, která budou věřiteli poskytnuta. Primárním by mělo být uspokojení věřitele z ušlého majetku.¹⁷ Pokud není plnění z ušlého majetku možné, lze požadovat náhradu odpovídající, tedy cenově úměrnou, ušlému majetku. Zákon výslovně nestanoví, o jakou náhradu by se mělo jednat, ale je zřejmé, že se bude jednat o peněžitou náhradu.¹⁸ Poctivý příjemce bezúplatného plnění může uhradit věřiteli pohledávku v rozsahu, v němž byl obohacen. Tedy pouze v rozsahu přijatého plnění, nikoli užitek z věci.¹⁹ Nově je zavedena možnost náhrady škody s tím, že škoda zřejmě vůbec nemusí korespondovat s cenou ušlého majetku, ale odpovídá výši skutečné škody.²⁰ Jde o situace, kdy právo třetí osoby je silnější než právo věřitele, který se již nemůže vůči této osobě dovolat neúčinnosti, a tedy ani uspokojení své pohledávky. Věřitel má právo na náhradu škody vůči osobě, která věc držela dříve. Toto právo se uplatní za situace, kdy věřitel nebude moci požadovat náhradu dle § 595 NOZ. Patrně se jedná o objektivní odpovědnost za škodu, kdy pro vznik škody není podstatný úmysl, ale pouze vznik škody.²¹ Nově je dáno nabyvateli právo zprostit se povinnosti vůči věřiteli uspokojením věřitelovy pohledávky za dlužníkem.²² Zde je zřejmá majetková nerovnováha, když výše plnění není navázána na hodnotu nabytého majetku, ale na výši pohledávky.

Co se míní prospěchem z relativně neúčinného právního jednání (dříve odporovatelného právního úkonu), definoval Nejvyšší soud teprve nedávno, a tento judikát je přínosem pro dosud legislativně ani judikatorně neřešenou otázku, k jakému okamžiku se má posuzovat hodnota ušlého majetku. Výši prospěchu soud navázal až na okamžik pozbytí vlastnického práva v dražebním jednání. „*Prospěch z odporovatelného právního úkonu představuje hodnota (nemovitých) věcí, k jejímuž zjištění dojde v průběhu dražby nejvyšším podáním vydražitele, na které bude udělen příklep, a nikoli cena (nemovitých) věcí ke dni*

¹⁶ § 599 NOZ.

¹⁷ § 595 odst. 1 věta první NOZ.

¹⁸ Tamtéž, věta druhá NOZ.

¹⁹ § 595 odst. 3 NOZ.

²⁰ § 596 NOZ.

²¹ LAVICKÝ, P. a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654)*. Komentář. 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2014, s. 2151.

²² § 597 odst. 1 NOZ.

¹² Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 26 Cdo 2667/2014, ze dne 4. 5. 2015.

¹³ § 44a odst. 1 EŘ.

¹⁴ § 47 odst. 6 EŘ.

¹⁵ § 594 NOZ.

odporovatelného právního úkonu. Okolnost, že povinní v mezidobí investicí vlastních prostředků nemovitě věci zhodnotili, není důvodem pro nepřipustnost provádění exekuce prodejem nemovitých věcí k uspokojení vymáhané pohledávky oprávněného (do výše vymezené napadeným rozhodnutím), protože smyslem práva odporovat právnímu jednání dlužníka je umožnit věřiteli uspokojit se z majetku dlužníka, který jej „vyvádí“ za podmínek § 42a obč. zák. ve znění do 31. 12. 2013. Jestliže je v řízení o odporovatelnosti pravomocně konstatováno, že jsou dány důvody pro vyhovění žalobě, není nutné v exekučním řízení zkoumat, zda má v této věci nemovitá věc hodnotu jinou, než měla v době uzavření smlouvy, jež byla odporována. Důvod pro částečné zastavení exekuce do výše rozdílu mezi hodnotou převáděné věci ke dni převodu a její současnou cenou (po jejím případném zhodnocení) podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. proto není dán. Povinní svůj nárok na náhradu vynaložených investic do nemovitých věcí po nabytí do jejich spoluvlastnictví mohou uplatnit po původní vlastníci.²⁵

Na základě tohoto judikátu lze předvídat postup exekučních soudů v rámci řízení o návrhu na částečné zastavení exekuce v rozsahu přidané hodnoty (zhodnocení) na ušlém majetku.

Závěr

Z výše uvedeného je zřejmé, že právní úprava tak důležitý institutu vyvolává mnoho aplikačních problémů a je dotvářena stále se měnící judikaturou. Relativní neúčinnost je jednou z vad právního jednání, která by zasluhovala jak větší pozornost při normotvorbě, tak i stabilnější judikaturu.

Doktrinální výklad pojmu, jeho hmotněprávní zakotvení, procesní zakotvení a soudní praxe tak v současnosti představuje čtyři diametrálně odlišné pohledy na stejnou věc, což může vyvolávat v praxi značné problémy.

De lege ferenda by mohla být vhodná právní úprava, která by zkracující jednání přiblížila ke vzniku škody či k bezdůvodnému obohacení a dala by tím tedy vzniknout peněžitě pohledávce. Taková pohledávka by byla vyčíslena ke dni vyvedení majetku za současného úročení zákonným úrokem z prodlení. Ušlý majetek by byl pouze prostředkem zajištění. K úhradě pohledávky věřiteli by byl povinen nabyvatel (analogicky jako poddlužník). Věřitel by pak mohl automaticky vymáhat po nabyvateli jasně a určitě vyčíslenou pohledávku všemi způsoby provedení exekuce. Takový postup by mohl přinést více právní jistoty vůči všem dotčeným subjektům.

Seznam literatury

Odborné publikace

- BEZOUŠKA, Petr a kol. *Soudní judikatura ve světle nového občanského zákoníku. Komentovaný rejstřík judikatury a její použití po rekonstrukci*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2016
 KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář. 3. vydání*, Praha: C. H. Beck, 2013
 KASÍKOVÁ, Martina a kol. *Exekuční řád. Komentář. 4. vydání*, Praha: C. H. Beck, 2017
 LAVICKÝ, Petr a kol. *Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). Komentář. 1. vydání*, Praha: C. H. Beck, 2014

Judikatura

- Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 21 Cdo 549/2001, ze dne 22. 01. 2002
 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 21 Cdo 2285/2000, ze dne 22. 06. 2001
 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 31 Cdo 870/99, ze dne 26. 10. 1999
 Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 21 Cdo 1504/2012, ze dne 29. 05. 2013
 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 21 Cdo 4333/2007, ze dne 12. 06. 2008
 Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 364/2002, ze dne 27. 11. 2002
 Rozhodnutí Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 21 Cdo 3400/2013, ze dne 08. 04. 2014
 Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 2825/2005, ze dne 11. 01. 2006
 Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 20 Cdo 2498/2012, ze dne 27. 11. 2012
 Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 26 Cdo 2667/2014, ze dne 04. 05. 2015
 Usnesení Nejvyššího soudu ČR, sp. zn. 26 Cdo 5058/2014, ze dne 01. 06. 2015

Právní předpisy

- zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
 zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
 zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

Seznam užitých zkratk:

ObčZ	zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník
NOZ	zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
EŘ	zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů

²⁵ Usnesení Nejvyššího soudu, sp. zn. 26 Cdo 5058/2014, ze dne 1. 6. 2015

NÁKLADY SOUDNÍHO EXEKUTORA V INSOLVENČNÍM ŘÍZENÍ S OHLEDEM NA VÝVOJ SOUDNÍ JUDIKATURY

Mgr. Kamila Gáborová

exekutorská koncipientka
soudního exekutora Mgr. Vojtěcha Jaroše
Exekutorský úřad Znojmo

Kdy a za jakých podmínek má soudní exekutor nárok na odměnu při souběhu exekučního a insolvenčního řízení? Jedná se bezesporu o aktuální problém, který je již několik let probírán. Danou otázkou se v rámci rozhodovací činnosti zabírala řada obecných soudů. Výsledkem byla neadekvátně odůvodněná rozhodnutí, dle mého názoru mnohdy až diskriminační, která zavedla chybnou rozhodovací praxi. Krajské a vrchní soudy rozhodují nejednotně, a proto se soudní exekutor, který byl pověřen provedením exekuce před zahájením insolvenčního řízení, ocitá ve stavu nepředvídatelnosti a nemá dáno najisto, kdy a za jakých podmínek, případně zda, bude jeho nárok na odměnu a náklady exekučního řízení vůbec uspokojen. Obecně se dá říci, že zadluženost společnosti se zvyšuje, současně s tímto stavem dochází častěji ke střetům exekučního a insolvenčního řízení. V práci se proto budu zabývat nároky soudního exekutora v insolvenčním řízení ve světle judikatury, která byla k problematice vydaná.

V prvé řadě bych se chtěla věnovat uplatňování nákladů exekuce v případě, kdy soudní exekutor v průběhu exekučního řízení nevymohl ničeho. Stěžejní otázkou je, zda soudní exekutor, který byl pověřen k provedení exekuce ještě před zahájením insolvenčního řízení, má nárok na úhradu nákladů exekuce v průběhu samotného insolvenčního řízení a zda mu tento nárok náleží i za předpokladu, že v exekučním řízení ničeho nevymohl.

Co se týče nároku soudního exekutora na náklady exekuce obecně, domnívám se, že nárok soudního exekutora na náklady exekuce vyplývá již ze samotné podstaty exekučního řízení. Soudní exekutor má nárok na úhradu nákladů exekuce od okamžiku jeho pověření k provedení exekuce zásadně za povinným. Mohou nastat samozřejmě výjimky, a to když zavinění na zastavení exekuce bude zcela zapříčiněno oprávněným. Oprávněnému totiž nelze přičítat k tíži, že jednal po právu, když k vymožení

své pohledávky, kterou povinný dobrovolně neuhradil, podal exekuční návrh. To, že bylo zahájeno insolvenční řízení, v jehož důsledku bylo přerušeno řízení exekuční, nelze přičítat ani k tíži soudního exekutora. Soudní exekutor totiž, sic nestihl vymoci žádné plnění, byl exekučním soudem pověřen k vymození pohledávky oprávněného a již ve věci činil kroky k zajištění dlužníkovra majetku, tj. ve věci aktivně konal. Co se příkazu k úhradě nákladů exekuce týče, ten určuje pouze konkrétní výši nákladů exekuce. Nejedná se o rozhodnutí, které zakládá povinnost k úhradě nákladů exekuce. Zmíněná povinnost vzniká již nařízením exekuce.¹ Z uvedeného lze dojít k závěru, že soudní exekutor, který byl pověřen k provedení exekuce ještě před zahájením insolvenčního řízení, má nárok na to, aby mu povinný v rámci insolvenčního řízení náklady exekuce uhradil.

Za daných okolností má soudní exekutor v insolvenčním řízení nárok na odměnu minimální. Tento názor vyplývá z ustanovení § 11 odst. 2 vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem soudním, kde je řečeno, že soudní exekutor má nárok na odměnu minimální i v případě, že jeho oprávnění k vedení exekuce zaniklo rozhodnutím soudu o vyloučení exekutora nebo o zastavení exekuce anebo změnou exekutora, činí odměna exekutora, jehož oprávnění zaniklo, 3 000 Kč.² Jedná se o případy, kdy soudní exekutor nevy-mohl žádné plnění. Lze tak jednoznačně určit, že exekutorovi minimální odměna náleží, neboť nedošlo k zániku jeho oprávnění k vedení exekuce, ale v provádění exekuce nemohlo být pokračováno, neboť proti povinnému současně probíhalo insolvenční řízení. Proto soudní exekutor dle mého názoru má v okamžiku, kdy je zahájeno insolvenční řízení vůči povinnému, nárok na náhradu nákladů exekuce ve stanovené minimální výši, jak uvádí § 6 odst. 3 EŘ.³ Obdobně je tomu tak pro náhradu hotových výdajů, kdy bude mít soudní exekutor nárok především

na „paušál“ ve smyslu ustanovení § 13 odst. 1 exekučního řádu.⁴ Soudní exekutor nemůže odměnu stanovit z celkové v exekuci vymáhané povinnosti, jako by tomu bylo v případě, kdyby tuto povinnost vymohl.

Nárok na náklady exekuce vůči povinnému vzniká soudnímu exekutorovi v okamžiku nařízení exekuce. Soudní exekutor je tak oprávněn uplatnit v rámci insolvenčního řízení pohledávku na nákladech řízení přihláškou. Jedná se o právo, nikoliv povinnost.⁵ Je tak na soudním exekutorovi, zda přihlášku podá, případně zda bude vyčkávat skončení insolvenčního řízení a své náklady uspokojí až v pokračujícím exekučním řízení. Musí mít však na mysli, že v případě úspěšného splnění oddlužení může být dlužník osvobozen mimo jiné od placení pohledávek do insolvenčního řízení nepřihlášených. Osvobození se vztahuje i na pohledávku soudního exekutora, kterou tak nelze uspokojit jinak než její přihláškou do insolvenčního řízení.⁶

Shora nastíněnému názoru však předcházela četná ne-jednotná judikatura soudů. Obecné soudy v rámci rozhodovací činnosti svá rozhodnutí často nedostatečně odůvodňují a dopouští se tak dle ústavního soudu zakázané svévole. Ve svých dřívějších rozhodnutích určily, že soudní exekutor pro přihlášení pohledávky spočívající v nákladech exekuce musí disponovat pravomocným příkazem k úhradě nákladů exekuce. Pohledávka soudního exekutora tedy musela být pohledávkou vykonatelnou. A pokud ji chtěl insolvenční správce popřít, musel podat žalobu na určení, že pohledávka nebyla přihlášena po právu.⁷ Soudní exekutoři tak po zahájení insolvenčního řízení vydávali příkaz k úhradě nákladů exekuce, následně tak přihlašovali pohledávku jako vykonatelnou. Názor soudů se však změnil a soudy poté judikovaly, že po zahájení insolvenčního řízení již nelze příkaz k úhradě nákladů exekuce vydat, neboť se jedná o provádění exekuce. Příkaz k úhradě nákladů exekuce tedy po zahájení insolvenčního řízení vydat nelze a soudní

¹ Nález Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2006, sp. zn. III. ÚS 282/06.

² § 11 odst. 2 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., o odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem.

³ Viz § 6 odst. 3 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.

⁴ Viz § 13 odst. 1 zákona č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů.

⁵ § 173 odst. 1 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

⁶ § 414 č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

⁷ Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 3. 2011, sp. zn. KSUL 69 INS 3380/2010.

exekutor může pohledávku na nákladech v insolvenčním řízení uplatnit jako pohledávku nevykonatelnou.⁸

Dle mého názoru v případě vydání příkazu k úhradě nákladů exekuce nelze hovořit o provádění exekuce, neboť příkazem k úhradě nákladů exekuce se určuje konkrétní výše a jednotlivé složky nákladů exekuce. Nestanovuje se v něm způsob, jakým mají být náklady vymoženy. Další posun ve věci přinesl rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 5/2014. Dle mého názoru se jedná o rozhodnutí poněkud diskriminační, neboť z něj vyplývá, že soudní exekutor za předpokladu, že v exekučním řízení doposud nevymohl ničeho, nemá nárok na náklady exekuce v insolvenčním řízení, a to ani na minimální. Nejvyšší soud vyslovil názor, že příkaz k úhradě nákladů exekuce je prováděním exekuce dle § 109 odst. 1 písm. c) insolvenčního zákona. K příkazu k úhradě nákladů exekuce vydaným po zahájení insolvenčního řízení se proto nepřihlíží. V neposlední řadě dle Nejvyššího soudu není správný názor, že právo na náhradu nákladů exekuce vzniká soudnímu exekutorovi i v případě, kdy nebylo v průběhu exekuce ničeho vymoženo.⁹

Na závěr mohu shrnout, že soudní exekutor pověřený k provedení exekuce ještě před zahájením insolvenčního řízení má nárok na náklady exekuce za povinným, a to v rámci insolvenčního řízení, nikoliv po jeho skončení. Nárok vzniká v okamžiku, kdy byla exekuce proti povinnému nařízena v minimální výši stanovené právními předpisy. Tento nárok soudnímu exekutorovi náleží i v případě, kdy insolvenční řízení bylo zahájeno ještě dříve, než exekutor vymohl jakékoli plnění a soudní exekutor jej uplatní přihláškou.

Další problematickou oblastí je případ odpočtu nákladů exekuce z částky vymožené v rámci exekuce a vyplacení zbylé částky do insolvenčního řízení jako tzv. čistý výtěžek exekuce. Stěžejním ustanovením je § 46 odst. 7 EŘ, v němž se uvádí, že: „*Je-li exekuční řízení podle zvláštního právního předpisu přerušeno nebo zvláštní právní předpis stanoví, že exekuci nelze provést, exekutor nečiní žádné úkony, jimiž se provádí exekuce, pokud zákon nestanoví jinak. Insolvenčnímu správci nebo v rámci likvidace dědictví*

do likvidační podstaty exekutor vydá vymožené plnění bezodkladně po právní moci usnesení, kterým rozhodne po odpočtu nákladů exekuce o vydání vymoženého plnění insolvenčnímu správci nebo do likvidační podstaty.“ Dané ustanovení bylo soudy vykládáno, dle mého názoru, v rozporu s úmyslem zákonodárce. Jedná se o případ, kdy soudní exekutor na základě jím vydaných exekučních příkazů dosáhl uspokojení pohledávky, byť i jen částečně, přičemž veškeré jeho náklady vznikly v době, kdy insolvenční řízení nebylo doposud zahájeno. Je zřejmé, že soudní exekutor je v legitimním očekávání, že má nárok na odpočet svých vynaložených nákladů z vymoženého plnění. Jde o účelně vynaložené náklady exekuce, které nejsou součástí majetkové podstaty v insolvenčním řízení.¹⁰ Obecné soudy by měly tedy respektovat § 46 odst. 7 EŘ a při odklonu své rozhodnutí náležitě odůvodnit.

Obecné soudy dříve nepřipustně vykládaly kogentní ustanovení § 46 odst. 7 EŘ v konkurenci s § 5 odst. 1 písm. a) a b) insolvenčního zákona, ve kterém je řečena zásada poměrného uspokojení věřitelů.¹¹ Je nutno zmínit usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3182/2014, které, dle mého názoru, provedl výklad konkurujících ustanovení velmi nešťastně. Nejvyšší soud totiž vyslovil názor, že postavení soudního exekutora jako přihlášeného věřitele je dáno naroveň ostatním věřitelům. Náklady soudního exekutora vzniklé v průběhu exekuce je exekutor povinen řádně přihlásit do insolvenčního řízení k jejich uspokojení z majetkové podstaty úpadce. Soudní exekutor tak z vymoženého plnění v exekuci vydává insolvenčnímu správci celé vymožené plnění bez odpočtu nákladů exekuce a jako věřitel úpadce náklady exekuce přihlásí do insolvenčního řízení v přihlašovací lhůtě. V opačném případě by dle Nejvyššího soudu docházelo k nepřipustnému zvýhodňování jednoho z věřitelů, tj. soudního exekutora.¹²

Ústavní soud však usnesení Nejvyššího soudu prohlásil za nedostatečně odůvodněné. Uvedl, že Nejvyšší soud neaplikoval výslovné znění kogentní normy zákona stanovující určitý postup a náležitě neprovedl výklad dvou kolidujících norem. Správně provedeným výkladem je

⁸ Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3182/2014.

⁹ Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 5/2014.

¹⁰ Nález Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2016, sp. zn. IV. ÚS 2264/16.

¹¹ Viz § 5 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon).

¹² Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3182/2014.

totiž nutno dojít k závěru, že jednoznačnou aplikační přednost má ustanovení exekučního řádu, které bylo přijato jako reakce na nový zákon o insolvenčním řízení. S přijetím insolvenčního zákona tak prošel novelizací i exekuční řád, jehož § 46 odst. 7 stanovil závazný postup pro případný souběh exekučního a insolvenčního řízení. Ustanovení zohledňuje zvláštní postavení soudního exekutora a exekutora vylučuje z řad ostatních věřitelů. Ústavní soud dále shrnul, že jak insolvenční správce, tak soudní exekutor vykonávají obdobnou činnost. Nárok insolvenčního správce na odměnu a náhradu hotových výdajů se uspokojuje v insolvenčním řízení na prvním místě pohledávek za majetkovou podstatou. Stejný nárok by měl mít i soudní exekutor. Proto dle mého názoru, jenž je shodný s názorem ústavního soudu, měl zákonodárce v úmyslu zajištění odměny soudního exekutora možností odpočtu nákladů z jím vymoženého plnění. Ustanovení § 46 odst. 7 EŘ tak zjevně zajišťuje postavení soudního exekutora naroveň postavení insolvenčního správce dle § 168 odst. 2 písm. a) insolvenčního zákona.¹⁵ Je nutno uzavřít, že jediným správným způsobem v případech vydání výtěžku exekuce do insolvenčního řízení je ten, že exekutor vydá insolvenčnímu správci vymožené plnění po odpočtu nákladů exekuce.

Na závěr bych uvedla, že pravidla pro uplatňování nároků soudního exekutora na nákladech exekučního řízení v řízení insolvenčním budou nepochybně dále upravovány a rozváděny judikaturou soudů. Soudní exekutor při souběhu exekučního a insolvenčního řízení má legitimní očekávání, že v případě, kdy byl exekučním soudem pověřen k provedení exekuce ještě před zahájením insolvenčního řízení, má nárok, aby mu ze strany povinného byly náklady exekuce v insolvenčním řízení uhrazeny. Za předpokladu, že v exekučním řízení soudní exekutor nevyzvolil nic, se jedná o náklady v minimální výši, pokud v exekučním řízení byť jen částečně dosáhl vymoženého plnění, si může náklady exekuce „odečíst“ z takto vymoženého plnění a zbývající vymožené plnění vydat insolvenčnímu správci.

Seznam použitých pramenů:

Vyhláška Ministerstva spravedlnosti č. 330/2001 Sb., odměně a náhradách soudního exekutora, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenční zákon). In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 17. 3. 2011, sp. zn. KSUL 69 INS 3380/2010. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. 29 Cdo 5/2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 10. 2014, sp. zn. 21 Cdo 3182/2014. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Nález Ústavního soudu ze dne 14. 4. 2006, sp. zn. III. ÚS 282/06. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Nález Ústavního soudu ze dne 17. 1. 2016, sp. zn. IV. ÚS 2264/16. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

Nález Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 378/16. In: ASPI [právní informační systém]. Wolters Kluwer ČR.

¹⁵ Nález Ústavního soudu ze dne 6. 9. 2016, sp. zn. IV. ÚS 378/16.

JEDEN ROK MEZI VÁMI

JUDr. Ing. Martin Štika
soudní exekutor Hradec Králové

Od počátku své profesní praxe v oblasti exekucí, tedy od roku 2011, jsem Komorní listy vždy vnímal jako svou základní a současně povinnou literaturu, která k našemu stavu neodmyslitelně patří. Měl jsem vždy zato, že je mou základní povinností (nad rámec povinností vyjmenovaných ve Stavovském předpise o výchově a vzdělání), jako exekutorského koncipienta a potažmo exekutorského kandidáta, každoročně zveřejnit v Komorních listech alespoň jeden odborný příspěvek. V roce 2015 mě velmi potěšila informace o tom, že Komorní listy byly zapsány na Seznam recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v ČR. Tím se nejenom zvýšila odborná hodnota listů jako takových, ale i odborná hodnota každého příspěvku a jeho autora. Nyní jsem svědkem dalšího kroku vpřed, když Komorní listy zahájí spolupráci s vydavatelstvím Wolters Kluwer. Od tohoto kroku očekávám, že Komorní listy budou periodikem soudních exekutorů, které bude mít nejenom svůj odborný přínos a váhu, ale také se stanou časopisem s moderním vzhledem, a tím vzroste příležitost oslovit čtenáře i z dalších oblastí justice nebo odborné a laické veřejnosti.

Když jsem byl požádán, abych přispěl do aktuálního čísla svým příspěvkem, ihned jsem věděl, že mám velkou chuť představit své zkušenosti a dojmy, které jsem získal a zažil za dobu jednoho roku, kdy vykonávám exekuční a další činnost jako soudní exekutor Exekutorského úřadu v Hradci Králové. Svým příspěvkem si nekladu za cíl obohatit toto číslo z hlediska odbornosti, ale myslím si, že příspěvek může být čtenářsky zajímavý, jako určité odlehčení. Současně ale může působit motivačně nebo zodpovědět určité otázky těm, kteří uvažují do budoucna stát se soudním exekutorem.

Jmenování a první krůčky

Ministrem spravedlnosti, JUDr. Robertem Pelikánem, Ph.D., jsem byl dnem 9. 3. 2016 jmenován soudním exekutorem. Od té doby mohla začít moje oficiální příprava směrem k otevření kanceláře exekutorského úřadu.

Exekuční řád ve svém ustanovení § 15 odst. 2 písm. c) stanoví, že *ministr exekutora odvolá, jestliže si exekutor do 3 měsíců po složení slibu bez vážných důvodů neotevře v sídle exekutorského úřadu, do kterého byl jmenován, kancelář a nebude připraven vykonávat exekuční činnost*. Zde bych chtěl podotknout, že čerpání časového rozpětí zákonem nabízených 3 měsíců od doby jmenování do otevření kanceláře je zcela individuální. Klíčovou roli dle mého názoru hrají následující okolnosti. Pokud je soudní exekutor jmenován do úřadu, ve kterém dříve působil jako exekutorský koncipient a kandidát a současně je připraven dále spolupracovat s dosavadními zaměstnanci nebo dokonce i ve stejných prostorách a se stejným informačním systémem, tak lze kancelář otevřít prakticky ihned po jmenování. V opačném případě, kdy soudní exekutor musí kancelář nově personálně a technicky zabezpečit, najít vhodné prostory a zajistit si informační systém, je výše uvedená lhůta novým soudním exekutorem vyčerpána v celém maximálním rozsahu. Vzhledem k tomu, že jsem byl jmenován do úřadu odvolaného soudního exekutora, navíc v jiném regionu, než ve kterém jsem do té doby pracovníčně působil, tak jsem dobu 3 měsíců vyčerpal úplně.

Informační systém

Domnívám se, že nejdůležitějším rozhodnutím v počáteční fázi před otevřením kanceláře je z mého pohledu výběr vhodného informačního systému. V dnešní době, kdy exekutorské úřady jsou plně elektronizovány, hraje informační systém při výkonu exekuční a další činnosti primární roli. Moje původní rozhodnutí bylo zcela logické, chtěl jsem informační systém, na který jsem byl zvyklý z minulosti. Ovšem souhrou nepříjemných a velmi nekolegiálních okolností jsem nakonec zvolil informační systém jiný. Mohu tedy upřímně říci, že po finálním rozhodnutí o volbě informačního systému, se kterým jsem neměl do té doby prakticky žádnou zkušenost, jsem byl velmi zklamaný. Představa, že se musím ihned začít učit nové uživatelské funkce jiného informačního systému než toho, na který jsem byl 5 let zvyklý, mě děsila. Navíc nastavení veškerých napojení na veřejné registry atd. je v režimu, kdy neznáte specifika svého informačního systému, velmi náročné. Ovšem velmi záhy se mé „černé“ představy rozplynuly. Zvolený informační systém disponuje hot linkou a jeho zaměstnanci tak dokáží pomoci s drtivou většinou problémů a nastavení. Současně aparát Exekutorské komory v určitých fázích počátečního nastavení zabezpečuje nově jmenovanému soudnímu exekutorovi nezbytnou součinnost a poradenství. Dnes, s odstupem jednoho roku, jsem rád, že jsem si zvolil jiný informační systém, než na který jsem byl zvyklý. Nezanedbatelným kritériem mého hodnocení je rovněž ekonomický náklad na provoz licencí a současně plynulost práce v informačním systému mimo sídlo kanceláře.

„Opařen“ prvním sněmem

Nikdy nezapomenu na svůj první sněm. Jednalo se o mimořádný sněm, kterým se prolínalo motto „Exekuce nejsou zadarmo“. Sněm byl specifický v tom, že se jej účastnil mimo jiné ministr spravedlnosti JUDr. Robert Pelikán, Ph.D., a prezidentka soudcovské unie Mgr. Daniela Zemanová. K pochopení celého kontextu je nutné uvést, že já jsem v té době byl v provizoriu od jmenování do otevření kanceláře, tudíž dennodenně jsem řešil agendu nutnou s otevřením kanceláře. Dodnes si pamatuji napjatou atmosféru v sále před samotným začátkem, kdy se čekalo na příjezd ministra spravedlnosti. V sále bylo velmi mnoho novinářů a televizních štábů. Je nutné říci, že u mne po přednesu ministra nastalo velké rozčarování, které bylo navíc vnitřně podpořeno tím, že jsem začínal a měl dokonalý přehled o vstupních investicích spojených s otevřením kanceláře. Jako „opaření“ na mě ale působila poznámka o vozovém parku před hotelem. Já jsem na sněm přijel kombinovaně (autobus – metro) a aktuálně jsem řešil otázku, zdali se vyplatí mé několik let staré osobní auto transformovat na LPG pohon. Zakroutil jsem hlavou a utrousil jsem si pro sebe „to snad není možný“. A tím pro mě můj první sněm prakticky skončil. Co kdo dál říkal, už si nepamatuji, protože jsem vnitřně zápasil s otázkou: „Blázne, proč jsi do toho proboha šel?“

Otevření kanceláře

Kancelář jsem otevřel dne 6. 8. 2017 v samotném srdci východočeské metropole na Velkém náměstí v Hradci Králové. Přes velmi těžké začátky a moji vnitřní rozpolcenost jsem začal s výkonem exekuční a další činností. Rozběhla se pro mne nová etapa života, nutno ovšem podotknout, že byla zcela logicky dalším krokem mého profesního života. Byť jsem byl vnitřně rozpolcen nad tím, co se děje v zákulisí našeho stavu a na politické scéně, o tom, že chci být soudním exekutorem, jsem nikdy ani na minutu nepochyboval. Nečekal jsem ovšem, že vlivem budoucího vývoje ohledně snižování tarifu pro mne z důvodu ekonomického zabezpečení chodu úřadu nezbude téměř žádný prostor pro mimopracovní aktivity.

Od té doby jsem totiž začal pracovat intenzivně každý pracovní den i více jak 14 hodin. Jsem totiž nikoliv pouze soudním exekutorem, ale současně pracuji na exekučních spisech, chodím aktivně na mobiliární exekuce a věnuji se také činnosti v oblasti přílivu nových exekučních návrhů. Práci se usilovně věnuji také ve dnech pracovního volna a svátků. Samozřejmě, začínám, a z toho důvodu jsem spravedlivě očekával, že budu muset celý svůj život přizpůsobit jinému pracovnímu tempu a nasazení. S odstupem roku vidím, že toto mé úsilí mělo smysl, nicméně prozatím se na mém pracovním modelu nic nezměnilo a upřímně zatím ani nevidím v tomto směru zlepšení.

Soudní exekuce – právní monografie

Aby toho nebylo málo, tak v době, kdy jsem otevíral kancelář, jsme intenzivně s paní doktorkou Wolfovou, soudní exekutorkou Exekutorského úřadu Plzeň-město, pracovali na historicky první právní monografii z oblasti exekucí. Motivem naší monografie bylo 15leté výročí založení Exekutorské komory. Monografie je navíc zcela naším autorským dílem, tudíž snese označení, že je sepsaná výhradně soudními exekutory. Pro mne to byla zajímavá zkušenost. Pomínu-li množství práce a v podstatě nulovou odměnu za odevzdání autorského díla, jsem hrdý na to, jakou monografii jsme na trh výhradně vlastními silami dostali, a tím vyplnili prázdné místo v této právní oblasti. Už jenom recenzní posudky dokazují, že se nejednalo o zbytečnou práci. Naš autorský kolektiv v současné době zvažuje, jakým směrem se do budoucna vydá, projektů máme hned několik. Rovněž mám do budoucna v plánu realizovat soukromý projekt v oblasti beletrie.

Členství v revizní komisi a první kontrola

Můj druhý sněm byl sněmem volebním, na kterém se volili členové orgánů Komory, konkrétně revizní, kontrolní a kárné komise. Z důvodu, že mám vedle právnického i ekonomické vzdělání, jsem byl osloven, zdali bych nepřijal kandidaturu na členství v revizní komisi. Nabídka mě velmi potěšila a bez váhání jsem ji přijal. Po následném zvolení začala naše komise intenzivní práci, která mi zabírá další čas. Nutno podotknout, že se jedná primárně o funkci čestnou, tzn., že nelze očekávat jakékoliv finanční obohacení spojené s výkonem této funkce. Z hlediska práce naší komise sleduji, že děláme pokroky a naším cílem je vrátit této komisi náležitý respekt a smysl tak, jak předvídá ust. § 113 exekučního řádu. Zhruba po ¾ roku od faktického zahájení exekuční a další činnosti jsem byl kontrolován kontrolní komisí Komory. Musím konstatovat, že kontrola proběhla ze strany členů kontrolní komise, kteří kontrolu prováděli, v duchu maximální profesionality.

Museli jsme se sem dostat?!

Nadpis „Museli jsme se sem dostat?!“ je možné uchopit jako otázku, ale současně také jako konstatování skutečnosti. Podle mého názoru jsme nyní v nejtěžším období za posledních 15 let. Jakékoliv změny zákonů se obracejí proti soudním exekutorům, omezují se nám pravomoci, snižuje se nám odměňování. Pro mě je velkým paradoxem, že vymáhání exekučních titulů s bagatelními částkami, které nově podléhají nižší odměně, jsou dle mého názoru zdaleka nejpracnější a ekonomicky nejnáročnější. Ano, je tu pár slušných povinných, kteří uhradí na výzvu (u nich to snížení zřejmě dává smysl), ovšem zbytek, velmi často mnohočetných povinných, dobrovolně neuhradí, natož aby projevili alespoň nějakou snahu. Soudní exekutor musí proto provést úkony, někdy i celou řadu úkonů. Odměna je ovšem zcela neodpovídající. Dalším pro mne nepochopitelným problémem je vliv inflace a jejího neprohlášení do výše paušální náhrady hotových výdajů. Máme argumenty, dokonce celou množinu argumentů, proč by se neměl náš tarif snížit a proč bychom měli legislativně zapracovat na lepším znění exekučního řádu. Ovšem dle mého názoru u nás absentuje umění tyto naše názory představit a vysvětlit na místech, kde to je potřeba. Naše právní norma by měla být především zjednodušená, ustálená a měla by flexibilně reagovat na tzv. „nové“ nástroje dlužníků, kteří elegantně převádějí svůj exekučně postižitelný majetek nebo jsou oficiálně nemajetní. Poslední rok také ukázal, že náš stav nesmí podceňovat výběr členů řídicího, ale i dalších orgánů naší Komory. Jsme ostře sledovaná a mediálně vděčná profese, proto musí být kladena zvýšená pozornost na volené členy a rovněž i oni sami by si měli být vědomi toho, že mohou být terčem případných budoucích mediálních ataků nebo nařčení.

Jsem přesvědčený, že naše profese toto těžké období překlene a nastoupí zase na vlnu lepších událostí a prospěšných legislativních změn, které náš stav zmodernizují a přivedou na lepší evropskou úroveň. Závěrem bych chtěl dát průchod emocím a zodpovědět na otázku, kterou velmi často slýchávám. Proč jsem v dnešní těžké době nastoupil cestu soudního exekutora? Odpovím bez rozmyslu následovně. Pro lásku ze hry...

STALO SE ...

JUDr. et PhDr. Stanislav Balík

advokát,
člen redakční rady Komorních listů

Exekuční řád v sešitovém vydání

V roce 1932 začala ve Vídni po sešitech vycházet ve třetím vydání příručka *Die österreichische Exekutionsordnung in ihrer praktischen Anwendung* autorů Michaela Hellera, Ludwiga Hellera, Hanse Kleina a Karla Kollrosse. Podle recenze v časopisu *Právník* „přesto, že ani v Rakousku nezástal exekuční řád z r. 1896 v té podobě, v jaké byl při státním převratu v r. 1918, nepozbývá dílo zde oznamované pro československý právní svět významu a ceny“. Prvých sedm sešitů přeneslo 160 příkladů k ustanovením § 1–114 exekučního řádu. „Autoři snesli v poznámkách k jednotlivým příkladům velmi cenný materiál zákonný, odkazující na jednotlivá zákonná ustanovení, s nimiž má praktický případ co činiti, vykládající je a snášejíce k nim bohatou judikaturu, jakož i odkazy literární do doby nejnovější,“ napsal pod značkou – a skrytý recenzent. Nutno dodat, že citované dílo není v současné době v českých veřejných knihovnách k dispozici, což nepřímě svědčí o tom, že ani ve 30. letech 20. století nezískalo mezi československými právníky širší publicitu.

Nevydařená exekuční dražba

Otázkou, komu náleží náhrada z pojištění proti ohni, když nemovitost před exekuční dražbou vyhořela, řešily v roce 1880 soudy tří instancí. Problém vznikl tím, že c. k.

okresní soud v Ledči provedl exekuční dražbu mlýna v Dobré č. p. 17, aniž by soud i účastníci dražby věděli, že mlýn krátce před exekuční dražbou vyhořel. Dražební kupce Čeněk K. mlýn vydražil s tím, že v čl. I. dražebních výminek bylo uvedeno, že mlýn se draží „v tom stavu, v jakém nalézati se bude v čas dražby“. Po právní moci exekuční dražby se rozhořel spor mezi tabulárními věřiteli a dražebním kupcem o to, v čí prospěch má Rolnický vzájemně pojišťující ústav v Praze, u něhož byl mlýn pojištěn, deponovat „náhradu za škodu požárem vzešlou v tom obnosu, v jakém bude vyměřena“. C. k. okresní soudu v Ledči uložil „jmenovanému ústavu, aby náhradu vyměřenou k rukoum tabulárních věřitelů do soudní schránky vložil“. Ke stížnosti dražebního kupce a ústavu c. k. vrchní zemský soud v Praze změnil prvoinstanční rozhodnutí tak, že náhrada má být uložena „k rukoum vyhořelé nemovitosti“. C. k. nejvyšší soud pak rozhodnutím z 28. prosince 1880 č. 14474 ponechal v platnosti výměr c. k. okresního soudu s tím, že „v tomto případě musí zástavní práva

knihovnicích věřitelů proti všem jiným nárokům chráněna býti“. Čenku K. se tak stal osudným čl. I. dražebních výminek.

Mědirytina exekutora z 18. století

Mědirytina soudního exekutora (*huissieur*) zařazená v souboru *Sieben und dreysig Kupffer-Tabellen Sehens- und Merckwürdiger Sachen In des Heil. Röm. Reichs-Stadt Nürnberg*, uspořádané Peterem Konradem Monathem (1695–1748) je zařazena v části věnované úředním oděvům. Grafický list je uložen v Moravské zemské knihovně, v digitalizované podobě jej lze shlédnout na adrese: http://imageserver.mzk.cz/mzk03/001/056/247/2619321980_21.

Z JUDIKATURY ÚSTAVNÍHO SOUDU

rubriku připravila
Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
asistentka soudce Ústavního soudu

Exekuce nezabavitelné částky starobního důchodu uloženého na bankovním účtu

Nález sp. zn. IV. ÚS 121/16 ze dne 20. 10. 2016

§ 268 odst. 1, § 278, § 279, § 303 o. s. ř.

Dávky důchodového zabezpečení představují pro vedení exekuce podle § 303 a násl. o. s. ř. příjem chráněný v obdobném rozsahu, jako tomu je se mzdou v případě výkonu rozhodnutí srážkami ze mzdy.

Názor obecných soudů, dle nichž prostředky vyplacené na bankovní účet plátcem důchodu jako nezabavitelná část důchodu ztratily svoji povahu tím, že se staly tzv. vkladovou pohledávkou a že jejich exekucním postihem nedochází k postihu důchodu, ale k postihu práva na výplatu prostředků na účtu, lze označit za přepjatý formalismus nezohledňující smysl právní úpravy nezabavitelné částky dle ustanovení § 278 a § 299 odst. 1 o. s. ř.

K interpretaci ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. Nemožnost vedení exekuce za protiprávní jednání, kterého se osoba nemohla dopustit

Nález sp. zn. II. ÚS 2230/16 ze dne 1. 11. 2016

§ 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

Stávající soudní praxe vykládá a aplikuje ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. tak, že se použije pro odstranění

zjevné nespravedlnosti i tehdy, kdy by výkon rozhodnutí byl dokonce v rozporu s principy právního státu. Jak k tomu uvedl Ústavní soud (nález sp. zn. IV. ÚS 3216/14 ze dne 17. 12. 2015), „zatímco důvody zakotvené pod písmeny a) až g) jsou důvody konkrétními, důvod uvedený pod písmenem h) je formulován všeobecně a jeho účelem je umožnit, aby výkon rozhodnutí byl zastaven i v jiných závažných případech, které pro jejich možnou rozmanitost nelze s úplností předjímat, resp. podrobit konkrétnímu popisu. Judikatura (srov. např. usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 1932/2005 ze dne 16. 3. 2006) vymezila, že z povahy věci (včetně logického požadavku srovnatelnosti jednotlivých důvodů zastavení výkonu) musí jít o takové okolnosti, pro které další provádění výkonu je způsobitelné založit kolizi s procesními zásadami (byť mohou mít podklad v právu hmotném), na nichž je výkon rozhodnutí (jakožto procesní institut) vybudován, anebo je protichůdné účelu, který se jím sleduje, totiž zajistit (efektivní) splnění povinnosti, vyplývající z vykonávaného titulu.“

V projednávané věci nastala zcela absurdní situace, kdy je proti stěžovateli vedeno exekuční řízení pro nezaplacení jízdného, ačkoliv si soudy byly a být musely plně vědomy toho, že stěžovatel žádnou svoji právní povinnost nejen neporušil, nýbrž ani porušit nemohl. Nebylo totiž nijak zpochybněno, že stěžovatel je osobou těžce zdravotně postiženou [je držitelem průkazu ZTP/P] s nárokem na bezplatnou dopravu. Odvolací soud na tuto skutečnost přitom nikterak nereagoval s tím, že námitky tohoto druhu měl stěžovatel uplatnit v nalézacím řízení. Takovýto postup však ze strany odvolacího soudu (a konečně i soudu prvního stupně) hodnotí Ústavní soud jako nepřiměřeně formalistický, a to právě s ohledem na judikaturu citovanou shora, která evidentně připouští, aby i v řízení vykonávacím byla výjimečně zkoumána opodstatněnost hmotněprávního nároku, jehož vymožení (splnění) se vykonávacím řízením sleduje.

Z povahy postižení stěžovatele, jakož i z dokumentů, jimiž exekuční soudy disponovaly, mělo tudíž dojít k zastavení exekučního řízení pro existenci opakovaně zmiňovaného „jiného důvodu“. Ze shora citované judikatury přitom vyplývá, že užití ustanovení § 268 odst. 1 písm. h)

o. s. ř. není podmíněno ani vyčerpáním řádných opravných prostředků v předcházejícím nalézacím řízení (tím méně tedy žalobou pro zmatečnost).

K tzv. materiální vykonatelnosti notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti

Nález sp. zn. III. ÚS 1320/16 ze dne 1. 11. 2016

§ 40 odst. 1 písm. d) exekučního řádu

§ 71b odst. 2 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád)

Pokud se strany dohodly na povinnosti plnění úroku z prodlení bez výslovného určení počátku, nelze takovou dohodu považovat za neurčitou. Základním předpokladem plnění takového úroku je právě prodlení účastníka zatíženého povinností. V této věci proto lze dospět k jedinému možnému výkladu, a to že povinnost platit úroky z prodlení vzniká k prvnímu dni prodlení, tedy jako následek nesplnění povinnosti dlužníka splnit dluh řádně a včas (srov. § 517 odst. 1 věta první zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů). Obdobně ve vztahu k zániku povinnosti plnit úroky z prodlení je nutno učinit závěr, že tímto okamžikem může být pouze zaplacení (k tomu srov. nález Ústavního soudu sp. zn. III. ÚS 3347/12 ze dne 23. 10. 2014), event. zánik pohledávky jiným způsobem.

Podobně lze přistoupit k ujednání, že rozsah úroku bude „zákonný“, respektive v „zákonné výši“. Jestliže právní úprava definuje, a to i pokud by tak činila dispozitivně, způsob určení výše úroku z prodlení, nelze smluvní ujednání účastníků vyložit jinak, než že se dohodli právě na výši stanovené právním předpisem (viz § 517 odst. 2 občanského zákoníku).

Procesní zavinění oprávněného na zastavení exekuce; interpretace a aplikace § 89 exekučního řádu ve znění účinném do 31. 12. 2007

Nález sp. zn. III. ÚS 938/16 ze dne 1. 11. 2016

§ 89 exekučního řádu, ve znění účinném do 31. 12. 2007

Pouze na základě toho, že proti povinnému je vedena nějaká další exekuce, ještě nelze výsledek zamýšlené exekuce předvídat; mohlo by však tomu tak být (mj.) na základě jejího výsledku, takže v případě, že by bylo zřejmé, že se v současnosti či nedávné minulosti žádný dlužníkův majetek nepodařilo dohledat, a nepodařilo se najít ani dlužníka samotného, mohlo by postrádat smysl požadovat opětovné prošetření jeho majetkové situace cestou exekučního návrhu.

Argumentoval-li soud ve svém vyjádření tím, že stěžovatelka je velkou firmou s právním oddělením, a mohla zjistit, že proti povinnému jsou vedeny další exekuce, Ústavní soud pokládá za vhodné dodat, že jistě lze na subjekty, jako je stěžovatelka, klást vyšší nároky na „požadovanou míru pečlivosti“ při podávání exekučního návrhu než na „běžné“ fyzické osoby, současně však musí jít o požadavky reálně (a s adekvátními náklady) splnitelné. A jestliže soudní exekutor postavil svůj závěr o procesním zavinění na straně stěžovatelky na tom, že si stěžovatelka před podáním návrhu na nařízení exekuce nijak nezjistila majetkové poměry dlužníka, ačkoliv k tomu prý měla procesní nástroje, a jestliže obdobně argumentoval soud, pak je nezbytné, aby se v dalším řízení zabýval také tím, jaké nástroje měla stěžovatelka v tomto ohledu k dispozici, a zda jejich uplatnění lze po ní spravedlivě (tj. i s přihlédnutím k jejímu postavení) požadovat. Tento postup nelze ospravedlnit ani tím, že jde o ekonomicky silnou právnickou osobu, neboť to je z hlediska respektování jejího postavení jako účastníka řízení ve smyslu čl. 3 odst. 1 a čl. 37 odst. 3 Listiny v řízení před nezávislým a nestranným soudem zcela irelevantní.

Nezohlednění řádně vyhlášeného a vykonatelného nálezu Ústavního soudu při rozhodování soudu o návrhu na zastavení exekuce

Nález sp. zn. III. ÚS 1224/16 ze dne 15. 11. 2016

§ 71 zákona č. 82/1993 Sb., o Ústavním soudu § 175 odst. 1, § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř.

V projednávané věci se soud zabýval otázkou vykonatelnosti exekučního titulu (směnečného platebního rozkazu) s ohledem na zrušení třídní lhůty pro podání směnečných námitek náležením Ústavního soudu sp. zn. Pl. ÚS 16/12 ze dne 16. 10. 2012 (N 174/67 SbNU 115; 369/2012 Sb.), načež shledal, že vedení exekuce je přípustné a že skutečnost, že „tato lhůta byla o několik let později zrušena náležením ÚS ČR, nemůže nic změnit na [tomto] závěru“.

Tento právní názor však Ústavní soud nemůže považovat za ústavně konformní. Podle § 71 odst. 1 až 3 zákona o Ústavním soudu, bylo-li v jiném než trestním řízení na základě zrušeného právního předpisu nebo zrušeného ustanovení vydáno (pravomocné) rozhodnutí, práva a povinnosti podle něho nelze vykonávat. V souzené věci byla protiústavní shledána „jen“ procesní norma, která upravovala řízení, v němž byl exekuční titul vydán. Tato skutečnost (bez dalšího) nevykonatelnost takového rozhodnutí nezpůsobuje. Podstatné v tomto ohledu je, zda v té které konkrétní věci byl dotčený účastník zkrácen na svých procesních právech (v důsledku aplikace neústavní právní normy) takovým způsobem, že to mohlo mít vliv na rozhodnutí ve věci samé (tedy na jeho hmotněprávní povinnost) [srov. nálezy Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 1882/09 ze dne 10. 1. 2013, sp. zn. Pl. ÚS 15/01 ze dne 31. 10. 2001 a usnesení sp. zn. I. ÚS 148/02 ze dne 27. 8. 2003]; ostatně obdobně již judikoval Nejvyšší soud v usnesení sp. zn. 26 Cdo 1980/2014-140 ze dne 23. 9. 2015.

Náhrada nákladů exekuce státem v případě zastavení exekuce z důvodu zrušení exekučního titulu pro zmatečnost

Nález sp. zn. I. ÚS 2511/16 ze dne 4. 1. 2017

§ 89 exekučního řádu, ve znění účinném od 1. 1. 2008

§ 146 odst. 2, § 268, § 271 o. s. ř.

zákon č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem

Z ustanovení § 89 exekučního řádu mimo jiné vyplývá, že: „Dojde-li k zastavení exekuce, hradí náklady exekuce a náklady účastníků ten, který zastavení zavinil.“ Ústavní soud ve svém stanovisku sp. zn. Pl. ÚS-st. 23/06 ze dne 12. 9. 2006 konstatoval, že východiskem rozhodování o náhradě nákladů exekuce je určení a hodnocení důvodů, pro něž k zastavení exekuce došlo. Je tedy na obecných soudech, aby se touto otázkou zevrubně zabývaly, a to v souvislostech celého případu. Exekučnímu soudu se v zásadě nabízejí tři subjekty, kterým může náklady exekuce uložit k tíži. Jedná se o osobu exekutora, oprávněného a povinného.

Z hlediska oprávněného nastává zvláštní situace, neboť tento byl při podávání návrhu na nařízení exekuce nepochybně veden dobrou vírou v právní moc rozsudku okresního soudu. Jeho postup tak lze považovat za legitimní a nelze mu vytýkat, že uplatňoval svá práva, plynoucí z rozsudku, jenž byl následně zrušen mimořádným opravným prostředkem. V důsledku zrušeného pravomocného rozsudku okresního soudu sice oprávněnému nyní žádný právní titul nesvědčí, to však nic nemění na skutečnosti, že v okamžiku podání byl jeho návrh zcela legitimní.

Vzhledem k tomu, že došlo ke zrušení exekučního titulu, na jehož podkladě měla být samotná exekuce vedena, nelze náklady exekučního řízení spojovat ani s osobou „povinného“. Tomu může být povinnost ukládána jen na

základě pravomocného soudního rozhodnutí, které však de iure neexistuje. Ústavní soud v minulosti dovodil (srov. nález sp. zn. II. ÚS 594/10 ze dne 19. 8. 2010), že v případě, kdy povinný zná obsah vykonatelného (byť později zrušeného) rozhodnutí, je jeho povinností nezasahovat do pravomocně zjednaného právního stavu a uloženou povinnost splnit. V projednávaném případě se však jedná o věc odlišnou, kdy se povinný dověděl o uložení povinnosti až v okamžiku, kdy byla exekuce zahájena. Nelze tak na něm spravedlivě požadovat, aby nesl náklady spojené s vymáháním dlužné částky (stěžovatel neměl reálnou možnost splnit uloženou povinnost dobrovolně).

Nastává zde tedy specifická situace, kdy náklady exekuce nelze klást k tíži oprávněného ani povinného. Pochopitelně zde přichází do úvahy ještě osoba exekutora, nicméně ani ten nijak nepochybil, když v mezích zákona vykonával pravomoc státem na něj přenesenou, a který ve své podstatě nemohl jednat jinak.

Podle nálezu Ústavního soudu je třeba se zabývat důvodem zastavení exekuce. Exekuce byla sice zahájena v době, kdy podkladové rozhodnutí bylo pravomocné, ovšem v rámci řízení o žalobě pro zmatečnost neobstálo a bylo zrušeno. Za tohoto stavu věci by to měl být právě stát, kdo ponese náklady spojené se zrušením pravomocného rozhodnutí. S touto situací však exekuční řád ani občanský soudní řád nepočítá, a proto exekučnímu soudu nezbude, než aby náklady exekuce uložil k tíži některého z účastníků, který se bude moci jejich náhrady následně domáhat podle zákona č. 82/1998 Sb. Ústavní soud v minulosti již judikoval, že na oprávněného by povinnost k náhradě nákladů exekuce měla být přenášena pouze ve výjimečných případech. Nicméně s ohledem na sílu procesního postavení jeví se býti právě oprávněný osobou, pro niž bude nejsnazší se svého práva na státu domoci.

JUDIKATURA V EXEKUČNÍCH VĚCECH

Mgr. David Hozman

exekutorský kandidát
soudní exekutorky JUDr. Jany Tvrdkové
Exekutorský úřad Praha 4

Exekuční návrh

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 4885/2016 ze dne 1. 12. 2016

k ustanovení § 36 odst. 3 exekučního řádu

Právo poškozené na náhradu škody způsobené viníkem dopravní nehody (zde povinným) nelze ztotožnit s případným právem pojistitele, u něhož je viník pojištěn, na regres podle ustanovení § 10 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti z provozu vozidla. Právo na regres vůči škůdci při vyplacení pojistného plnění ze strany pojišťovny ani nemusí existovat, protože vznikne jen při splnění zvláštních podmínek předepsaných právě v ustanovení § 10 citovaného zákona.

Na pojistitele (oprávněnou) tedy nepřešlo právo poškozené na náhradu škody vůči pojištěnému viníku dopravní nehody ani poté, co na základě pojistného vztahu s pojištěným viníkem zaplatil poškozené plnění, které bylo pojištěnému viníkovi ve vztahu k poškozené uloženo exekučním titulem. Pojistitel proto podle § 36 odst. 3 exekučního řádu není osobou aktivně legitimovanou k zahájení a k vedení exekuce na základě exekučního titulu ve prospěch poškozené vůči pojištěnému viníku.

Exekuční titul

Usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 676/2016 ze dne 13. 12. 2016

k ustanovení § 40 exekučního řádu

Rozhodčí doložku, podle níž veškeré spory mezi smluvními stranami budou řešeny v rozhodčím řízení Rozhodcovským soudem v Košiciach podle jeho jednacího řádu, jenž je stálým rozhodčím soudem ve smyslu § 12 zákona

č. 244/2002 Z. z., o rozhodcovském konání, nelze bez dalšího hodnotit jako netransparentní toliko z důvodu, že nerozhodoval stálý rozhodčí soud zřízený ve smyslu § 13 zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ale stálý rozhodčí soud zřízený podle § 12 zákona č. 244/2002 Z. z., o rozhodcovském konání, „soukromou“ právní osobou.

Tato skutečnost proto sama o sobě nezakládá důvod pro odepření výkonu rozhodčího nálezu pro rozpor s veřejným pořádkem spočívající v porušení základního práva účastníka na spravedlivý proces.

Místní příslušnost exekučního soudu

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 26 Nd 404/2016 ze dne 17. 1. 2017

k ustanovení § 45 odst. 2 exekučního řádu

Jestliže povinný je cizím státním příslušníkem a jeho povolení k pobytu v České republice zaniklo zrušením oprávnění, není známo jeho současné místo pobytu, tak skutečnost, zda má exekučně postižitelný majetek na území České republiky, který by mohl být po nařízení exekuce soudním exekutorem zajištěn a zpeněžen, vyjde najevo až při činnosti soudem pověřeného soudního exekutora v rámci provádění exekuce.

Nejvyšší soud podle § 11 odst. 3 občanského soudního řádu – s přihlédnutím k zásadě hospodárnosti řízení – určil místně příslušným soudem v dané věci soud, něhož bylo řízení zahájeno (ke kterému byla soudním exekutorem podána žádost o pověření a nařízení exekuce).

Společné jmění manželů

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 1722/2016 ze dne 2. 11. 2016

k ustanovení § 42 exekučního řádu

Vznikl-li závazek jako následek trestné činnosti povinného za trvání manželství, není možné bez dalšího uzavřít, že takovýto delikt ní závazek jednoho z manželů je

vždy součástí společného jmění manželů, neboť je třeba zkoumat, zda rozsah delikt ního závazku nepřesahuje míru přiměřenou majetkovým poměrům manželů podle ustanovení § 143 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku¹, a teprve na základě takto zjištěných skutečností rozhodnout, zda předmětný závazek náleží do společného jmění manželů nebo zda se jedná o výlučný závazek toho z manželů, který vznik závazku zapříčinil.

Občanský zákoník platný do dne 31. 12. 2013 v rámci společného jmění manželů většinou rozlišuje závazky podle jejich přiměřenosti majetkovým poměrům manželů, nikoli podle právního důvodu jejich vzniku. Výjimkou jsou případy, kdy pohledávka věřitele jednoho manžela nevznikla na základě smlouvy, nýbrž právním důvodem vzniku závazku je porušení právní povinnosti (jedná se o civilní nebo trestní delikt). Proto je nutno na závazky vzniklé v důsledku porušení právní povinnosti analogicky aplikovat ta ustanovení občanského zákoníku, která podmiňují zařazení závazku do společného jmění jeho rozsahem, respektive přiměřeností k majetkovým poměrům manželů – ustanovení § 143 odst. 1 písm. b) občanského zákoníku, neboť toto ustanovení se jeví jako nejbližší a s touto koncepcí počítá i připravovaná kodifikace občanského zákoníku (Jan Dvořák, Jiří Spáčil. Společné jmění manželů v teorii a v judikatuře. 2., rozšířené vydání. Praha: ASPI, a. s., 2007, 252 s., s. 93–94).

Právní úprava umožňuje každému manželovi uzavírat smlouvy a brát na sebe závazky (např. ze smlouvy o půjčce, o úvěru, ze smlouvy o spotřebitelském úvěru, závazky ručitelství) bez souhlasu (a dokonce bez vědomí) manžela druhého. Právní dopad takto převzatých závazků do společného jmění manželů však může být mimořádně tvrdý. Prohlubující se proces sociální i majetkové diferenciace společnosti, rozdílná úvěruschopnost (kredibilita) českých domácností a z toho vyplývající jejich odlišná platební schopnost dostát plnění převzatých závazků, jakož i zkušenost z praktických řešení shodně formulovaných zahraničních legislativních úprav vede k závěru, že hledisko míry majetkové přiměřenosti se musí vztáhnout ke konkrétní majetkové situaci manželů, tedy ke

¹ Rozhodující pro posouzení, zda předmětný závazek náleží do společného jmění manželů, je právní předpis, který byl účinný v době, kdy vznikl závazek povinného, který je předmětem exekuce (viz usnesení Nejvyššího soudu sp. zn. 20 Cdo 3416/2016 ze dne 23. 8. 2016 zveřejněné v Komorních listech I/2017).

konkrétnímu a individualizovanému společnému jmění manželů v jeho celém rozsahu... (Jiří Švestka, Jiří Spáčil, Marta Škárová, Milan Hulmák a kolektiv. Občanský zákoník I, II, 2. vydání, Praha, 2009, 2321 s., s. 966).

Prodej nemovitých věcí

Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 20 Cdo 1273/2017 ze dne 2. 5. 2017

k ustanovení § 336f a 336p občanského soudního řádu

Soudní exekutor je povinen zveřejnit na úřední desce do sedmi dnů od konání první dražby oznámení o přihlášených pohledávkách. V oznámení uvede seznam přihlášek, o nichž bude rozhodovat v rozvrhu. Jedná se o přihlášky, které splňují náležitosti předepsané § 336f občanského soudního řádu. U každé přihlášky přitom uvede její výši a výši jejího příslušenství (jistinu i příslušenství pohledávky je povinen věřitel přesně vyčíslit ke dni konání dražby), údaj o tom, do jaké skupiny pohledávka patří, a skutečnosti významné pro pořadí pohledávek.

Pohledávka oprávněného, pro kterou je exekuce vedena, však přihlášenou pohledávkou být nemůže, neboť jde o pohledávku, která je titulem pro konkrétní exekuci, k jejímuž vydobytí byla exekuce nařízena a bez níž by exekuce nemohla být vedena. Pohledávka oprávněného tedy není přihlášenou pohledávkou ve smyslu § 336f občanského soudního řádu, a proto není třeba, aby byla v oznámení o přihlášených pohledávkách podle § 336p odst. 1 občanského soudního řádu specifikována.

Nástrojem k tomu, aby exekuce případně nebyla vedena, protože vymáhaná pohledávka zcela nebo zčásti neexistuje nebo zanikla, není institut popření pravosti, pořadí či výše vykonávané pohledávky, ale zastavení exekuce s odkazem na ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) nebo h) občanského soudního řádu. Domnívá-li se některý z účastníků rozvrhové části exekučního řízení, že vykonávaná pohledávka včetně svého příslušenství byla v rozvrhovém usnesení nesprávně vyčíslena, je prostředkem k nápravě odvolání účastníka do rozvrhového usnesení.

Relativní neúčinnost

Rozsudek Nejvyššího soudu České republiky sp. zn. 21 Cdo 2294/2016 ze dne 6. 12. 2016²

k ustanovení § 42a občanského zákoníku

Věřitel je za podmínek uvedených v ustanovení § 42a občanského zákoníku oprávněn odporovat nejen právním úkonům, které učinil dlužník, ale i právním úkonům manžela dlužníka, týkajícím se majetku, který manžel dlužníka nabyt na základě dohody o zúžení zákonem stanoveného rozsahu společného jmění do svého výlučného vlastnictví, a to za předpokladu, že věřitel měl právo uspokojit se (také) z majetku patřícího do společného jmění dlužníka a jeho manžela.

Smyslem odpůrcí žaloby je – uvažováno z pohledu žalujícího věřitele – dosáhnout rozhodnutí soudu, kterým by bylo určeno, že je vůči němu neúčinný dlužníkem učiněný právní úkon, jenž zkracuje uspokojení jeho vymahatelné pohledávky. Odpůrcí žaloba je tedy právním prostředkem sloužícím k uspokojení vymahatelné pohledávky věřitele v řízení o výkon rozhodnutí (exekučním řízení), a to postižením věcí, práv nebo jiných majetkových hodnot, které odporovaným právním úkonem ušly z dlužníkovy majetku, popřípadě vymožením peněžité náhrady ve výši odpovídající prospěchu získanému z odporovatelného právního úkonu.

Pojem „dlužník“ užitý v ustanovení § 42a občanského zákoníku nelze posuzovat jen podle významu použitého slova, ale zejména za použití pravidel logického a systematického výkladu. Hovoří-li zákon při úpravě závazkového práva o „dlužníku“, je z kontextu, v jakém tento pojem užívá, nepochybné, že má na mysli jen osobu, která je povinna splnit závazek (dluh). Z obsahu a smyslu ustanovení § 42a občanského zákoníku je však zřejmé, že v něm uvedený pojem „dlužník“ zahrnuje nejen toho, kdo je závázán splnit závazek (dluh), ale také jeho manžela, a to za předpokladu, že věřitel má právo na uspokojení vymahatelné pohledávky ze společného jmění dlužníka a jeho manžela, popřípadě z majetku, který manžel dlužníka nabyt na základě smlouvy o zúžení společného jmění do svého výlučného vlastnictví.

Uvedený výklad má své opodstatnění také proto, že neční neodůvodněné rozdíly v postavení manželů, jde-li o uspokojení závazku, který tvoří jejich společné jmění.

² Shodně též rozsudek Nejvyššího soudu České republiky, sp. zn. 21 Cdo 1374/2016, ze dne 21. 12. 2016.

STANOVISKA

rubriku připravila
**Právní a legislativní komise
 Exekutorské komory ČR**

Věc: Stanovisko k postupu soudního exekutora dle § 94 a násl. exekučního řádu¹

V § 31 exekučního řádu je poměrně komplexně upravena povinnost mlčenlivosti soudního exekutora, rovněž pak výjimky z této povinnosti mlčenlivosti a způsob, jakým může být exekutor povinnosti mlčenlivosti zproštěn. V kontextu na toto ustanovení pak vzniká samozřejmě otázka, zda dle § 94 mohou oprávněné orgány a osoby bez dalšího nahlížet do spisů, které nejsou uloženy v archivu exekutora, a pořizovat z nich výpisy, aniž by došlo ke zproštění povinnosti mlčenlivosti soudního exekutora. Toto ustanovení je třeba zkoumat i z hlediska možného postupu dle § 8 odst. 5 trestního řádu, kde je uvedeno, že, nestanoví-li zvláštní zákon podmínky, za nichž lze pro účely trestního řízení sdělovat informace, které jsou podle takového zákona utajovány, nebo na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti, lze tyto informace pro trestní řízení vyžadovat po předchozím souhlasu soudce. Tím není dotčena povinnost mlčenlivosti advokáta podle zákona o advokacii. V tomto směru je poměrně zásadní stanovisko trestního kolegia Nejvyššího soudu z 28. 6. 2006, sp. zn. Tpjn 303/2005. Zde je třeba připomenout, že zejména právní úprava povinnosti mlčenlivosti je obsažena ve více než 140 zákonech, kdy tato je velmi nejednotná a nesystematická. Některé ze zákonů upravujících mlčenlivost jen obecně stanoví povinnost dodržovat nebo respektovat mlčenlivost, v jiných se lze setkat i s vymezením okruhu skutečností, jichž se mlčenlivost týká, s vymezením okruhu osob, které jsou vázány mlčenlivostí z důvodu jeho zproštění mlčenlivosti, respektive jejího prolomení, a s tím, kdo je oprávněn určitou

¹ Jedná o Stanovisko Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR, které bylo přijato již v roce 2013 a je publikováno za účelem seznámení širokého okruhu čtenářů Komorních listů s jeho obsahem.

osobu zprostit mlčenlivosti. Některé z předpisů pak stanovují, že pro účely trestního řízení se osoby jinak vázané mlčenlivostí považují ze zákona za zproštěné této mlčenlivosti. Ustanovení § 8 odst. 5 trestního řádu se vztahuje tedy pouze na případy, kdy zvláštní zákon nestanoví podmínky, za nichž lze informace, které jsou podle takového zákona utajovány nebo na něž se vztahuje povinnost mlčenlivosti, sdělovat orgánům činným v trestním řízení. Nedostatek zákonných podmínek ve zvláštním zákoně se nahrazuje souhlasem soudce, jemuž samotnému přísluší v konkrétním případě posoudit, zda je to průlom do povinnosti mlčenlivosti přípustný, a v jakém nezbytném rozsahu.

Výčet subjektů, oprávněných k nahlížení do spisů dle § 95 odst. 1 EŘ, by mohl znamenat jejich automatické oprávnění k nahlížení do spisů, neboť z povahy činnosti některých těchto oprávněných subjektů či s ohledem na jejich vztah k řízení je zcela na místě umožnit těmto nahlédnutí do exekučního spisu. Je jistě pravomocí exekutora rozhodnout ve sporných případech, zda žadatel má právo do spisu nahlédnout či nikoliv, zda z povahy věci lze bez dalšího umožnit nahlížení do kompletního exekučního spisu nebo jen do určité části (např. katastrální orgány či ustanovení znalci, dražitelé, soud a účastníci v rámci civilních žalob vůči exekutoru). Nelze ovšem tento proces ještě podřazovat proceduře zproštění povinnosti mlčenlivosti, neboť její rozsah dle § 31 EŘ je obsahově mnohem širší a obecnější. Úprava § 94 a násl. stanoví, za jakých podmínek lze v podstatě zpřístupnit spis a jakému okruhu subjektů. Těžko si lze představit situaci, kdy při nezproštění povinnosti mlčenlivosti a sporné možnosti postupu dle § 8 odst. 5 trestního řádu, ve vztahu k exekučnímu řádu, bude fakticky zamezena subjektům uvedeným v § 95 EŘ možnost získání nezbytných informací.

Závěr:

Ustanovení § 94–96 EŘ je zvláštní úpravou ve vztahu k § 31 EŘ a povinnosti mlčenlivosti se v tomto nelze dovolat.

Věc: Stanovisko EK/leg/03/2017 k povinnosti soudního exekutora zajistit výmaz zástavních práv v případě dražby nemovité věci v rámci likvidace dědictví²

Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR se zabývala otázkou, zda v případě, kdy soudní exekutor provádí na návrh notáře (jakožto soudního komisaře) zpeněžení nemovité věci v dražbě v rámci likvidace dědictví, je soudní exekutor povinen po provedení dražby zajistit výmaz zástavních práv, jež na nemovité věci váznou.

V první řadě je třeba zabývat se otázkou, jaký právní předpis má být na danou problematiku aplikován.

Pakliže došlo k úmrtí zůstavitele ode dne 1. 1. 2014, postupuje se v řízení o pozůstalosti podle zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen ZŘS). V případě, že byla v rámci řízení o pozůstalosti nařízena její likvidace, je dle § 232 odst. 1 písm. d) ZŘS jedním ze způsobů, kterým lze zpeněžit majetek patřící do likvidační podstaty, jeho prodej v dražbě provedené soudním exekutorem. Tato činnost soudního exekutora spadá pod tzv. „další činnost exekutora“ vymezenou v § 76 odst. 2 EŘ, přičemž soudní exekutor při zpeněžování věci (movité či nemovité) postupuje podle EŘ a subsidiárně podle příslušných ustanovení OSŘ.

Nevyplyvá-li povinnost soudního exekutora zajistit výmaz zástavních práv z katastru nemovitostí po provedení dražby nemovité věci ze smlouvy o provedení dražby, kterou soudní komisař (či likvidační správce, byl-li jmenován) uzavřel se soudním exekutorem (nebo nebyla-li smlouva o provedení dražby uzavřena), je třeba se zaměřit na to, zda a jakému subjektu tuto povinnost ukládá právní úprava.

² Stanovisko bylo schváleno prezidiem Exekutorské komory ČR na jeho schůzi konané dne 20. 4. 2017.

Dle § 236 odst. 4 ZŘS platí, že: „*Je-li zpeněžený majetek zapsán ve veřejném nebo jiném seznamu, likvidační správce nebo notář bezodkladně oznámí tomu, kdo takový seznam vede, nabytí vlastnictví k tomuto majetku zpeněžením, způsob provedeného zpeněžení, osobu nabyvatele a zánik zajištění váznoucího na tomto majetku; to neplatí, jestliže příslušné oznámení učinil dražebník nebo soudní exekutor, byl-li majetek zpeněžen ve veřejné dražbě provedené podle jiného právního předpisu nebo v dražbě provedené exekutorem podle jiného právního předpisu.*“

Ze shora uvedeného je třeba dovozovat, že oznámení či vyrozumění o zániku závad váznoucích na vydraženém majetku může vydat a doručit příslušnému provozovateli veřejného seznamu (zde katastrálnímu úřadu) přímo soudní exekutor, který dražbu provedl. Avšak jedná se pouze o možnost, nikoliv zákonem stanovenou povinnost. Soudní exekutor je tedy oprávněn zaslat katastrálnímu úřadu vyrozumění o zániku závad na nemovité věci, a takové řešení lze považovat i za vhodné a praktické, neboť je subjektem, který dražbu provedl. Pokud soudní exekutor vyrozumění katastrálnímu úřadu zašle, zaniká tím v tomto směru notáři (či likvidačnímu správci) oznamovací povinnost. Pokud však soudní exekutor vyrozumění o zániku závad na nemovité věci katastrálnímu úřadu sám nedoručí, je povinen tak bezodkladně učinit notář (či likvidační správce).

Jestliže trvá stav, kdy ani soudní exekutor, ani notář (jakožto soudní komisař) nebo likvidační správce neoznámil katastrálnímu úřadu zánik zástavních práv na vydražené nemovité věci, a otázka oznamovací povinnosti nebyla těmito subjekty smluvně

upravena, je to dle názoru Právní a legislativní komise Exekutorské komory ČR notář či likvidační správce, kdo porušuje zákonem stanovenou povinnost, nikoliv soudní exekutor.

V každém případě však lze doporučit, aby za účelem předcházení sporů výše popsaného charakteru byla otázka oznamovací povinnosti řešena ve smlouvě o provedení dražby, kterou soudní exekutor může před provedením dražby s notářem nebo likvidačním správcem uzavřít.

Méně častým, ne však zcela výjimečným případem může být ještě i v současné době situace, kdy se při likvidaci dědictví bude postupovat podle právní úpravy obsažené v OSŘ ve znění účinném do 31. 12. 2013. Zde obsažená právní úprava týkající se postupu při likvidaci dědictví se použije na řízení o pozůstalosti zůstavitelů, k jejichž úmrtí došlo do 31. 12. 2013. V těchto případech by ke sporům mezi notářem a soudním exekutorem o tom, který z nich je povinen doručit katastrálnímu úřadu oznámení o zániku zástavních práv na nemovité věci zpeněžené v dražbě provedené soudním exekutorem, nemělo vůbec docházet, neboť po provedení dražby a vydání jeho výtěžku soudním exekutorem provádí soudní komisař rozvrh celého likvidovaného majetku (dle § 175v OSŘ) a k zániku zajištění přihlášených pohledávek (respektive přesněji zániku neuspokojených pohledávek a jejich zajištění) dochází až pravomocným skončením likvidace (viz § 175v odst. 4 OSŘ ve znění účinném do 31. 12. 2013). Zákon tedy v těchto případech nepředpokládal a ani neumožňoval, aby k výmazu zástavních práv docházelo v souvislosti s oznámením soudního exekutora.

PROFESNÍ PROFILY NOVÝCH SOUDNÍCH EXEKUTORŮ

Mgr. Magdaléna Popková

soudní exekutorka
Exekutorského úřadu Liberec

Komorní listy představují nově jmenované soudní exekutory.

Mgr. Magdaléna Popková je soudní exekutorkou Exekutorského úřadu v Liberci.

Povězte, prosím, čtenářům Komorních listů, odkud pocházíte a kdy jste se narodila atp.

Pocházím z Vysočiny, kde jsem se dne 18. 12. 1985 narodila v Havlíčkově Brodě.

Jaká studia jste absolvovala a jakou odbornou praxi za sebou máte?

Po vystudování osmiletého gymnázia v Ledči nad Sázavou jsem absolvovala Právnickou fakultu Masarykovy univerzity v Brně.

Po složení státní závěrečné zkoušky na fakultě jsem nastoupila do menší advokátní kanceláře v centru Brna u Mgr. Richarda Langa. Následně jsem v roce 2010 nastoupila na pozici advokátního koncipienta u JUDr. Martina Köhlera v Liberci, kde jsem působila až do června roku 2012. Na této pozici jsem získala všeobecnou právní praxi z pohledu advokátního koncipienta. Následně jsme nastoupila k JUDr. Soně Karasové jako exekutorský koncipient, zde jsem následně složila exekutorskou zkoušku a od jara 2014 jsem u JUDr. Karasové pracovala jakožto exekutorský kandidát.

S jakým záměrem či posláním byste ráda vykonávala exekutorský úřad? Jaký přístup k účastníkům zvolíte? Na co se při výkonu činnosti budete soustředit?

Ráda bych vykonávala činnost soudního exekutora v součinnosti s oprávněnými a volila co nejvíce individuální přístup směrem k povinným i oprávněným. Přístup k účastníkům řízení by měl být zvolen pokud možno individuální s ohledem na vymožení pohledávky pro oprávněného a také vzhledem k možnostem povinného. Ráda bych se soustředila při výkonu exekuční činnosti na efektivitu a rychlost a zachovávání práv účastníků.

Jsou se vznikem nového úřadu spojeny rozsáhlé povinnosti?

V mém případě jsem nastoupila do uvolněného úřadu, kde jsem vykonávala kandidátskou praxi, takže jsme se s odstupující soudní exekutorkou dohodly na převzetí vybavení a zaměstnanců původního exekutorského úřadu. Nicméně i s tímto je spolu s otevřením úřadu spojeno spousta dalších technických povinností.

Kdy plánujete otevřít svůj úřad? Kde se bude nacházet? Do jakých parametrů (personálních, IT atp.) ho v počáteční fázi zasadíte? A jaká je Vaše vize ohledně ideálního fungování?

Otevření úřadu plánuji co nejdříve, v průběhu měsíce dubna 2017, a to vzhledem k jistotě účastníků, jejichž řízení jsou tzv. v běhu. Úřad bude fungovat se

zaměstnanci, kteří již byli součástí předchozího exekutorského úřadu, aby byla co nejvíce zachována plynulost a kontinuita chodu exekutorského úřadu a všech řízení.

Co si myslíte o současném postavení soudního exekutora? Lze podle Vašeho názoru přispět ke zlepšení stavu? Jak?

Soudní exekutor nemá v současné době zrovna lehké postavení, je na něj kladen tlak a riziko jako na OSVČ, na druhou stranu se musí pohybovat v jasně vymezených hranicích, které jsou dané zákonnými předpisy.

Ke zlepšení může přispět jak místní teritorialita, tak i pohled médií, nelze jednoznačně říci, jak k tomuto zlepšení přispět.

Je něco, co byste ráda udělala pro exekutorský stav? Co očekáváte od kolegů, od Komory atp.? A naopak co byste ráda nabídla ve prospěch profesního celku?

Ráda bych svým výkonem exekuční činnosti přispěla k lepšímu pohledu široké veřejnosti na exekutorský stav. Od kolegů očekávám kolegiální chování a od komory případnou pomoc v souvislosti s otevíráním úřadu a při případných otázkách při spuštění jeho provozu. Ráda bych se časem zapojila do činnosti exekutorské komory, ale toto již až po zaběhnutí chodu otevíraného úřadu.

Mgr. Marie Mynaříková

soudní exekutorka
Exekutorského úřadu Blansko

Mgr. Marie Mynaříková je soudní exekutorkou Exekutorského úřadu v Blansku.

Povězte, prosím, čtenářům Komorních listů, odkud pocházíte a kdy jste se narodila atp.

Narodila jsem se před 33 lety v Boskovicích a téměř celý život žiji v Blansku.

Jaká studia jste absolvovala a jakou odbornou praxi za sebou máte? Uvést lze i jazykovou vybavenost, publikační činnost atd.

Po ukončení studia na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně v červnu 2008 a krátkém působení v Českém metrologickém institutu v Brně jsem se rozhodla přijmout pracovní nabídku na pozici exekutorského koncipienta u JUDr. Víta Novozámského, soudního exekutora Exekutorského úřadu Brno-město. Jako exekutorský koncipient a později jako exekutorský kandidát jsem působila na tomto úřadu od února 2009 do prosince 2013. Od ledna 2014 jsem působila jako exekutorský kandidát u Mgr. Marcely Petrošové, soudního exekutora Exekutorského úřadu Břeclav.

S jakým záměrem či posláním byste ráda vykonávala exekutorský úřad? Jaký přístup k účastníkům zvolíte? Na co se při výkonu činnosti budete soustředit?

Mým cílem je vybudovat výborně fungující úřad, který bude schopen rychle a profesionálně provádět veškeré úkony exekučního řízení. Při výkonu své činnosti budu klást důraz na osobní přístup k účastníkům řízení a na kvalitu a odbornost prováděné exekuční a další činnosti.

Jsou se vznikem nového úřadu spojeny rozsáhlé povinnosti?

Samozřejmě, ať už se jedná o personální a technické zajištění fungování úřadu, povinné oznámení o změně soudního exekutora účastníkům řízení, úhradu povinného profesního pojištění nebo povinné zaevidování do nejruznějších registrů a ohlášení vůči státním institucím.

Kdy plánujete otevřít svůj úřad? Kde se bude nacházet? Do jakých parametrů (personálních, IT atp.) ho v počáteční fázi zasadíte? A jaká je Vaše vize ohledně ideálního fungování?

Úřad bych ráda otevřela co nejdříve, počítám s termínem na počátku července. Spolupracuji s odstupujícím soudním exekutorem, doufám tak v hladké

převzetí úřadu, abych nenechávala povinné ani oprávněné „v nejistotě“. Tomu určitě pomůže i ponechání původního sídla úřadu. Po převzetí úřadu bych chtěla pokračovat ve výkonu menšího exekutorského úřadu, veškerá řízení budu vést již pouze elektronicky.

Co si myslíte o současném postavení soudního exekutora? Lze podle Vašeho názoru přispět ke zlepšení stavu? Jak?

Bohužel současné postavení soudního exekutora ve společnosti není dobré, laickou veřejností jsme vnímáni jako „ti špatní“, tímto se však nesmíme nechat odradit. Veřejnosti by mělo být prostřednictvím médií připomínáno, jak důležitý je institut soudního exekutora pro efektivní a rychlou vymahatelnost práva jako jednoho ze základních pilířů demokratického státu.

Je něco, co byste rád udělal pro exekutorský stav? Co očekáváte od kolegů, od Komory atp.? A naopak co byste ráda nabídla ve prospěch profesního celku?

V případě pořádání Exekutorskou komorou se ráda zapojím do akcí spojených s osvětou pro veřejnost.

Mgr. Tomáš Slavíček

soudní exekutor Exekutorského úřadu
v Lounech

V roce 2007 absolvoval Právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze. Již za studií působil u soudního exekutora Mgr. Richarda Bednáře, u kterého po dokončení studia nastoupil na pozici exekutorského koncipienta. Od roku 2009 vykonával praxi jako advokátní koncipient a v roce 2011 nastoupil jako exekutorský koncipient a vedoucí exekutorského úřadu u Mgr. Jana Peroutky.

„Roli soudního exekutora považuji v naší společnosti za velmi důležitou. Vymahatelnost práva je nedílnou součástí právního státu a bez soudních exekutorů by nebyla možná. K tomuto cíli bych chtěl přispět svými zkušenostmi a deseti lety praxe. Chtěl bych vybudovat dobře fungující středně velký exekutorský úřad. Svou funkci budu vykonávat s patřičnou pečlivostí a odborností.“

Exekutorský úřad otevřel Mgr. T. Slavíček 1. června 2017 v Lounech.

PRAKTICKÝ KOMENTÁŘ K OBČANSKÉMU SOUDNÍMU ŘÁDU A JINÝM PŘEDPISŮM CIVILNÍHO PROCESU

Petr Lavický a kol.

Wolters Kluwer, Praha 2015 a 2016, 1 116 stran a 1 870 Kč,
556 stran a 940 Kč, 1 012 stran a 1 399 Kč

**prof. JUDr. Alena Winterová,
CSc.,**

externí členka katedry občanského práva
Právnické fakulty Karlovy univerzity

Nakladatelství Wolters Kluwer ČR vydalo třísvazkový komentář k občanskému soudnímu řádu, k zákonu o zvláštních řízeních soudních, k části exekučního řádu a k dalším souvisejícím civilněprocesním předpisům. Komentář zachycuje právní stav k 1. 1. 2016. Autorský kolektiv celého díla vedl JUDr. Petr Lavický, Ph.D., z Masarykovy Univerzity v Brně, členy kolektivu byli akademici, soudci, advokáti i jiní právní praktici ve značném počtu, pro který není možné je zde jmenovitě uvádět. Autoři, skrytí v kolektivu, snad prominou.

Raději věnujme prostor podrobnější informaci o skladbě celého díla, která stojí za pozornost. V prvním svazku je obsažen text zákona a komentář k občanskému soudnímu řádu, až do § 2501 (nalézací řízení sporné). Dále je připojen text zákona a komentář k zákonu č. 131/2002 Sb., o rozhodování některých kompetenčních sporů.

Ve druhém svazku je spojen (z důvodů ryze praktických) text zákona a komentář k části šesté občanského soudního řádu (včetně části sedmé a osmé) s textem zákona a komentářem k § 28 až § 151 exekučního řádu. K tomu je připojen text a komentář k zákonu č. 119/2001 Sb., kterým se stanoví pravidla pro případy souběžně probíhajících výkonů rozhodnutí. Touto – zatím neobvyklou – skladbou autoři, podle svých vlastních slov, vycházejí vstřícně praktické potřebě mít pohromadě všechny exekuční předpisy. Je to dobrá myšlenka, k jejímu naplnění však chybí ještě příslušné vyhlášky o poplatcích, náhradách a o odměnách, ty bude patrně praxe postrádat.

Třetí svazek zahrnuje text zákona a komentář k zákonu o zvláštních řízeních soudních, dále je připojena část druhá zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (řízení ve věcech veřejného rejstříku), rovněž s komentářem.

Jednotlivé svazky jsou shodně uspořádány, na čemž je znát jednotné vedení autorského kolektivu, jak jeho vedoucím, tak i odpovědným redaktorem nakladatelství. Text vysvětlivek uvedený vždy za textem zákona je – podle povahy ustanovení – přehledně členěn, významná judikatura včetně nálezů Ústavního soudu je zapracována do textu (a další uvedena v samostatném

přehledu), literatura je uváděna po částech souhrnně. Každý ze svazků obsahuje seznam autorů, seznam užívaných zkratk, seznam předpisů v díle citovaných (užitečné !), každý obsahuje podrobně zpracovaný věcný rejstřík. Autoři jednotlivých textů jsou uváděni přímo na stránkách dole. To vše jsou – podle mého názoru – známky kvality takto rozsáhlého díla. Nelíbí se mi „obohacování“ textu zákona o dílčí nadpisy každého paragrafu – často ani nemohou v úplnosti vystihnout jeho obsah. Považuji to za nešvar, kterého se však v poslední době dopouštějí – nevím proč – snad všechny komentáře.

Po obsahové stránce hodnotím celé dílo jako solidní, odpovědně zpracované autory, kteří své věci rozumějí a kteří pro čtenáře shromáždili vše podstatné, co bylo k tématu napsáno či judikováno. Přidanou hodnotu u mnohých z autorů tvoří i výsledky jejich vlastního teoretického zkoumání.

Samozřejmě, kvalita zpracování různých částí se liší. Tam, kde za výkladem stojí léty prověřený teoretický přístup (náš i zahraniční, zejména rakouský), je kvalita výkladu na vysoké úrovni. Tu mám na mysli zejména svazek první, sporné řízení. Takové fundamenty civilního procesu jako je žaloba, dokazování, účastenství nebo rozsudek jsou zpracovány velmi dobře, náročně po stránce teoretické, i s citem pro praktickou potřebu, bez ohledu na to, jak obsáhlý nebo stručný je text zákona.

Tam, kde teorie chybí a judikatura dosud nevznikla, je výsledek slabší. To se týká zejména třetího svazku, tj. zákona o zvláštních řízeních soudních, ovšem jen některých z těchto zvláštních řízení. Přesto, že sami autoři v Předmluvě ke třetímu svazku označují ZŘS za předpis nízké kvality (s čímž souhlasím), tvrzenou snahu nalézt rozumné řešení mnohde postrádám. A to zejména v řízeních ve věcech rodinněprávních, která rozhodně nejsou okrajovou agendou.

Úvodní výklad třetího svazku a komentář k § 1, zabývající se podstatou členění civilního procesu na proces sporný a nesporný a obecnou charakteristikou druhého z nich, vytváří dostatečnou základnu pro další výklad. Ne se všemi kritickými závěry zde uvedenými sice souhlasím, to však není podstatné. Podstatné je, že čtenář zde praktické poučení o konkrétních otázkách hledat nebude. Bude je hledat tam, kam v komentáři patří, tj. např. u řízení o rozvod manželství, a zde narazí na výklad kusý a nedostatečný.

Podle mého názoru skutečnost, že statusová řízení, jako je řízení ve věcech manželských či řízení paternitní, byla od 1. 1. 2014 převedena mocí zákona do kategorie řízení nesporných, má dalekosáhlé procesní důsledky a zasloužila rozhodně důkladnější procesní reflexi, než se z textu komentáře k ustanovením § 383 až § 398 ZŘS (řízení o rozvod manželství) a § 415 až § 425 ZŘS (řízení o určení a popření rodičovství) podává.

Naopak jiné části ZŘS, zejména tradiční nesporná řízení, jsou (převážně) zpracovány dostatečně. To platí i o komentáři k zákonu o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, včetně jeho části třetí pojednávající o zápisu notářem.

S komentáři, zejména obsáhlých kodexů, je vždy potíž. Komentáře se totiž nechtou, v komentářích se hledá. Kdo najde odpověď na svou otázku, je spokojen a chválí. Kdo ji nenajde, spokojen není a nechválí. S tím se musí počítat. Ani recenzent nezachytí zdaleka vše. Přesto vyslovuji přesvědčení, že u tohoto díla bude spokojených uživatelů převaha.

Ke kladům publikace je třeba připočítat výrazný elegantní přebal, menší (byť nikoli kapesní) formát, odlehčenou vazbu, i sympatickou velikost písma. Takové knížky je radost brát do ruky a přitom je doporučovat i dalším zájemcům.

ABSTRACT

JUDr. Veronika Krbcová

Performance of enforcement through the sale of movable things located abroad

The author of this article deals with the topic of performance of enforcement through the sale of movable things with focus on specifics in cases when movable things registered in Czech Republic are de facto located abroad. The impulse to write up this article was a fact that this problematics was never dealt with in the professional literature though such cases regularly occur in practice. The aim of this article that is based on the author's experience is to provide the readers with an appropriate procedure of the judicial officer during securing, sale and the actual handover of movable thing registered in Czech Republic but located outside the national territory.

Mgr. Rita Hrabalová

Execution of the common property of spouses and the ways of procedural defense of the debtor's husband

The amendment of Enforcement Act effective from the 1st of July 2015 once again carried out a number of changes concerning the reach of enforcement procedure into marital property, especially with the purpose of unification of substantive and procedural law with this issue. In regard to the countless amendments of Enforcement Act concerning the common property of spouses, which the author during her practice recalls, the author perceives the enforcement procedures' reach into common property of spouses as the Achilles heel of enforcement proceedings. Therefore the author considers it necessary in this article to evaluate primarily the reach into the common property of spouses or the exclusive property of the debtor's spouse, his/her actual status in the enforcement proceedings and the associated possibility of defense with respect to the current legislation given by the amendment of Enforcement Act, done by Act no. 139/2015 Coll. in comparison to the previous legislation and the case law.

Mgr. Lucie Mrázková

Relative validity of legal deed in the case law

This thesis addresses the issue of relative validity of legal deed with the focus on its impact on the enforcement proceedings. The article is based on the effective legislation and concludes with some de lege ferenda deliberations. Its aim is to evaluate the actual usability of existing jurisprudence regarding the relative (in)validity of legal deeds even after the adoption of the new Civil Code. The author also mentions the institute of notification of the reservation of the right to plead the invalidity of legal deed that was incorporated into the Enforcement Act by the amendment of Act No. 303/2013 Coll. The article also outlines the creditors' course of action during the initiation of enforcement on the lost property that was transferred to the successor by successfully contradicted invalid debtor's legal deed. Included is also an interpretation of the term benefit from relatively invalid legal action.

Mgr. Kamila Gáborová

Judicial officer's costs in the insolvency proceedings with regard to the development of jurisprudence

This article deals with the problematics of judicial officer's costs in the insolvency proceedings. First, the work focuses on the entitlement of the judicial officer to the execution costs in the case when he failed to recover anything during the enforcement proceedings. Subsequently, the thesis addresses the question of withholding the enforcement costs from the recovered amount of money during the enforcement that wasn't yet payed to the creditor and transferring the remaining amount of recovered money into the insolvency proceedings. Everything is confronted with the development of court practice, jurisprudence.

CONTENTS

- INTERVIEW** **6** With the introduction of local jurisdiction form me outweigh the positives
Interview with Mgr. Daniela Zemanová,
president of Union of Judges Czech Republic
- ARTICLES**
- 9** Performance of enforcement through the sale of movable things located abroad
JUDr. Veronika Krbcová
- 13** Execution of the common property of spouses and the ways of procedural defense of the debtor's husband
Mgr. Rita Hrabalová
- 20** Relative validity of legal deed in the case law
Mgr. Lucie Mrázková
- 25** Judicial officer's costs in the insolvency proceedings with regard to the development of jurisprudence
Mgr. Kamila Gáborová
- 29** From the life of judicial officer
JUDr. Martin Štika
- FROM HISTORY** **32** What happened...
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
- JURISPRUDENCE** **34** From the Constitutional Court decisions
Section prepared by Mgr. Ing. Lucie Mikmeková
- 38** Court rulings on executions
Section prepared by Mgr. David Hozman
- CHAMBER'S OPINION** **41** Section prepared by the Legal and legislative committee of National Chamber of Judicial Officers in Czech Republic
- NEWS FROM THE CHAMBER** **44** Professional profiles of new judicial officers
- REVIEW** **47** Praktický komentář k občanskému soudnímu řádu a jiným předpisům civilního procesu
prof. JUDr. Alena Winterová, CSc.

Photography on the title-page: David Surovec

Komorní listy

Třicáté první číslo
www.ekcr.cz

vzor citace

PŘÍJMENÍ J. Název článku. Komorní listy. 02/2017. Praha:
Exekutorská komora ČR, 2017, s. xxx. MK ČR E 19153

redakční rada

prof. dr. Armanas Abramavičius (Litevská republika)
JUDr. et PhDr. Stanislav Balík
JUDr. Stanislava Kolesárová (Slovenská republika)
Mgr. František Korbel, Ph.D.
doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D.
JUDr. Milan Makarius
JUDr. Vladimír Plášil, LL.M.
Mgr. Petr Prokop Ustohal
Mgr. Ing. Antonín Toman

redakce

Silvie Kratochvílová

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 709 40 517
Komorní listy, Na Pankráci 1062/58, 140 00 Praha 4

Kontakt

Tel.: + 420 210 311 000
e-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Libor Vaculík

tisk

NICOS, s. r. o., České Budějovice

Zdarma

Náklad 800 ks

Vychází čtvrtletně

Datum vydání 23. 6. 2017

MK ČR E 19153

Registrace Ministerstva kultury ČR

ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on line)

Komorní listy (print i on-line) jsou zapsány na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

Publikování, pořizování kopií tohoto časopisu a jejich šíření třetí osobou je bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů či vydavatele zakázáno. Zakázáno je též publikování, pořizování kopií jednotlivých článků a jejich šíření třetí osobou bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů a autora příslušného textu. Uvedené se vztahuje na tištěnou i elektronickou verzi časopisu.

Komorní listy

produkuje, vydává a distribuuje

Exekutorská komora České republiky

Tyto činnosti zajišťuje společnost Wolters Kluwer ČR, a. s., U Nákladového nádraží 6, 130 00 Praha 3.

 Wolters Kluwer

www.wkcr.cz

Odpovědná redaktorka: Mgr. PhDr. Marie Novotná
(marie.novotna@wolterskluwer.com)

Časopis je dostupný také v ASPI.

BEZPLATNÉ PORADNY EXEKUTORSKÉ KOMORY ČR

Praha

Plzeň

Brno

www.ekcr.cz

beck-online

rychlost
spolehlivost
kvalita

Bogdan Hajduk
advokát

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ
HAJDUK & PARTNERS
HAJDUK | JAKUBIK | ADAMCZYK | KOLIBA

”Beck-online jsme si vybrali především pro jeho kvalitní komentáře, rozsáhlou databázi odborné literatury a v neposlední řadě pro jeho přehledné a přívětivé uživatelské prostředí.“

Jednoduše si to vyzkoušejte!

www.beck-online.cz